

iyi kitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

TUDEM YAYIN GRUBU

Dayanışma
yaşatır!

Her sokağa
bir Kedianası

Deliliğin
zarafeti

"Kitsch" insanın
gözlerini boyar

Falda Che'yi
görmek

Nisan 2023 - SAYI 154

ÜCRETSİZDİR

www.iyikitap.net

ISSN 2757-8867

9 772757 186800 5 4

iyikitap

ÇOCUK VE GENÇLİK KİTAPLARI DERGİSİ

MERHABA,

Deprem felaketinin büyüklüğüne, felaket yönetimindeki yetersizliklere ve ihmallere karşın ülke çapında yükselen sivil dayanışma, belki de son günlerde sarıldığımız en önemli umut kaynağımız.

Depremden zarar gören yurttaşlarımızın her türlü ihtiyaçları için pek çok yardım kampanyası düzenlendi, düzenleniyor. Bu kampanyalardan bazıları da çocuk ve gençlerimizin, kitap ve okuma etkinlikleri alanındaki ihtiyaçlarına dönük tasarlanmakta. Çocuk kitapları yazarı Özge Altınok Lokmanhekim, bu kampanyalardan bazılarını hatırlatan bir yazı ile dergimize katkı sundu bu sayımızda. Sahra kütüphaneleri, gezici çocuk kütüphaneleri ve buralarda kurgulanacak etkinlikler üzerine yoğunlaşan bu kampanyalara desteğin artması en büyük dileğimiz.

Deprem bölgesindeki çocukların kütüphane erişimi olanakları üzerine yoğunlaşan bu gündem, tesadüfe bakın ki 59. Kütüphane Haftası'na denk gelmiş durumda. 27 Mart-2 Nisan arası kutlanacak hafta ile çocukların okuma kültürü ve alışkanlıklarının geliştirilmesi hedeflenmekte. Ancak ülkemizde 1966'da 179 olan çocuk kütüphanesi sayısının, günümüzde 50'lere kadar düşmüş olması düşündürücü. Anlaşılan o ki, çocuk ve gençlerimizin kitaba ve kütüphanelere erişim sorunları sadece deprem bölgelerinde değil, yurdun pek çok noktasında yakıcı bir sorun. Depremde yaşadığımız yıkımlar gibi, bu tür yakıcı sorunların da yaşanmadığı bir gelecek umuduyla...

Safer Korkmaz

iyikitap Aylık Yaygın Süreli Yayın / 5.000 adet basılmıştır. Ücretsizdir. ISSN: 1308 - 8866

İmtiyaz Sahibi: Tudem Eğitim Hizmetleri Sanayi ve Ticaret AŞ adına İsa Aykanat

Yayın Yönetmeni: İlke Aykanat Çam

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Safer Korkmaz • **Yazı İşleri:** Suzan Geridönmez

Grafik Tasarım: Sezer Gök • **Kapak İllüstrasyonu:** Zeynep Dağgüden

Baskı ve Cilt: Ertem Basım Yayın Dağıtım San. Tic. Ltd. Şti.

Başkent Organize San. Bölgesi 22 Cad. No:6 Malıköy, Temelli/Ankara • **Tel:** 0 312 284 18 14

İrtibat Adresi: 1476/1 Sk. No: 10/51 35220 Alsancak - Konak / İzmir

Tel: 0(232) 463 46 38 • **e-posta:** iyikitap@tudem.com

www.iyikitap.net

[f iyikitapdergisi](https://www.facebook.com/iyikitapdergisi)

[@iyi_kitap](https://www.instagram.com/iyi_kitap)

**TUDEM
YAYIN
GRUBU**

Çadır kentlerde çocuklar kitapla buluşuyor

Yazan: Özge Altınok Lokmanhekim

Yaşadığımız deprem felaketinin ardından çocuk edebiyatına gönül verenler, deprem bölgesindeki çocukların kitaplarla buluşması için kolları sıvadı ve farklı projeleri hayata geçirmeye başladı.

Dünyanın en büyük masal anlatıcılarından Hans Christian Andersen'in doğum günü olan ve "Dünya Çocuk Kitapları Günü" olarak kabul edilen 2 Nisan'ı kutlamaya hazırlanırken deprem bölgesindeki çocukların da kitaplara yeniden erişebilmeleri için çalışıyoruz.

SAHRA ÇOCUK KÜTÜPHANELERİ

Marmara Üniversitesi Bilgi Belge Yönetimi Bölümü, Prof. Dr. Asiye Kakırman Yıldız yönetimindeki Bilgi Belge Yönetimi Kulübü, Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği ve Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Kütüphaneler ve Müzeler Müdürlüğü ortaklığında Gaziantep'te sahra çocuk kütüphaneleri kuruluyor. 23 Nisan 2023'te açılması planlanan bu kütüphanelerde çocuk kitapları yazarlarının ve çocuk ruh sağlığı uzmanlarının destekleriyle bir yıl boyunca atölyeler ve etkinlikler düzenlenecek. (@sahracocukkutuphaneleri)

GÜVENLİ YUVAYI KİTAPLARDA BULMAK

6-9 Mart 2023 tarihlerinde düzenlenen Bologna Çocuk Kitapları Fuarı'nda IBBY'nin "Güvenli Yuvayı Kitaplarda Bulmak" konulu Avrupa Bölge Konferansı'na katıldım. Savaş, doğal afet ve göç gibi durumlarda kitapların güven veren etkisini sahada yapılan çalışma örnekleriyle dinledik. Krizdeki Çocuklar Fonu'nun

(Children in Crisis Fund) 2023 yılında destekleyeceği projeler içinde deprem sebebiyle Türkiye'nin de yer alacağı belirtildi. Çocuk ve Gençlik Yayınları Derneği'nin öncülüğünde deprem bölgesinde kurulacak kütüphaneler ve bu kütüphanelerde görev alacak personelin bibliyoterapi eğitimleri bu fondan destek alabilecek.

GEZGİN ÇOCUK KİTAPLIKLARI

Bir reklam ajansı olan "ait İstanbul", "Gezgin Çocuk Kitaplıkları" projesini başlattı. Benim de yazar olarak dâhil olduğum, uzmanların yer aldığı küçük bir ekip kitapları seçiyor. Gönüllüler, Kültür A.Ş.'nin kurduğu İstanbul Kitapçısı'nın web sitesinden (www.istanbulkitapcisi.com) kitapları satın alabiliyorlar. Kitaplar çocuk ve eğitim çadırlarında kurulan kitaplıklara gönderiliyor. İlk kitaplığımız İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin Hatay Expo yakınındaki Masal Evi'nde çocuklarla buluştu. Şu ana dek Hatay'da üç, Kahramanmaraş'ta bir kitaplık kuruldu. Kırmızı Çocuklar Derneği'nin Kahramanmaraş'ta kuracağı çocuk dostu merkez olan Kırmızı Çatı, ÇABAÇAM'ın Adıyaman ve Kahramanmaraş'ta kurduğu eğitim destek birimleri yeni kitaplıkların kurulacağı merkezler. Proje önümüzdeki 1,5 yıl boyunca devam edecek.

Eskiyen ama eksilmeyen bir aşk...

Yazan: Safter Korkmaz

Lupano, tasarladığı karakterlerle geleneksel rolleri tepetaklak ediyor. Sadece klasik aşk hikâyelerinin klişe kurgularını değil, toplumsal cinsiyet rollerini de sorgulamamızı sağlıyor.

Aşk Denizi

Senaryo: Wilfred Lupano

Çizen ve Renklendiren: Grégory Panaccione

Önsöz: Paco Roca

Türkçeleştiren: Murat Tanakol

Yayıma Hazırlayan: Ayşegül Utku Günaydın

Desen Yayınları, 232 sayfa

Büyük aşkların anlatıldığı romanlar okuduk hepimiz, filmler izledik. Genç ve güzel insanların birbirlerini delice sevdiği hikâyelere daldık, aşkı hep böyle bir şey sandık...

Bu hikâyeleri anlatanlar, davulu hep dengi dengine çaldılar. Ayrıksı birkaç örneği yok sayarsak aşk, hep gençlerin ve boyu boyuna uygunların yurdu oldu. Uzunun kısıyını, zayıfın şişmanını, güzelin çirkini sevdiğine pek rastlamadık. Hele yaşını başını almışların aşkına, neredeyse hiç! Belki de o hikâyelerdeki kahramanların yerine koyduğumuzdan kendimizi, hangi

yaşta olursak olalım, pek yadırgamadık bunu. Sizce de tuhaf değil mi peki?

Başladık madem sorgulamaya, devam edelim: Romanlarda, filmlerde neden hep “taze” sevgiler resmedilir? Neden hep kanı kaynayan gençlerin ilk görüşte

birbirlerine tutulmalarına ve aşklarının -o fırtınalı- ilk dönemlerine tanık oluruz? Genç ya da yaşlı, sakinse sevmeyenler mi insanlar birbirlerini? Huzur ve dinginlik içinde, uzun yıllara yayılan eskimiş -ama eksilmemiş- bir aşk yaşanamaz mı?

Neyse ki sayıları az da olsa bu ayrımcı klişelerin yakınına uğramayan, aşkı fiziksel sınırlara hapsedmeyen eserler de var; senaryosunu Wilfrid Lupano'nun, çizim ve renklendirmesini Grégory Panaccione'nin yaptığı *Aşk Denizi* gibi.

BU AŞK BAŞKA BİR AŞK

Aşk Denizi bir çizgi roman; ama Paco Roca'nın kaleme aldığı önsözde de belirtildiği gibi “*ne diyalogların, ne açıklayıcı metinlerin, ne tek bir yansıma sözcüğün yer aldığı 'sessiz' bir*” kitap. (Paco Roca'nın önsözünü okumanızı tavsiye ederim. Sessiz sinema ve sözsüz çizgi roman arasında kurduğu bağlardan görsel anlatı tekniklerine, çizgi romanın tarihsel gelişiminden sessiz kitap okuma deneyimine çeşitli konularda önemli belirlemelerde bulunuyor Roca.)

Yazının girizgâhından da anladığımız üzere, hikâyemizin kahramanları, öyle genç ve güzel insanlar değil. Boyları boylarına, huyları huylarına da uyumuyor pek. Kitabın arka kapağında tasvir edildiği gibi “*gözlüklü, çelimsiz ve yaşlı bir balıkçı*” ile onun, yapılı -kimileri şişman olduğunu da iddia edebilir-, anaç -ve otoriter- karısının eğlenceli ve heyecan dolu maceralarını izliyoruz eser boyunca. Büyük boyutlu ticari balık avcılığından denizleri kirleten petrol tankerlerine, yüzen devasa plastik adalardan insan-

ların tüketim alışkanlıklarına, pek çok konuda lafını esirgemese de izlediğimiz “her şeyden önce bir aşk hikâyesi. Hem de öyle keyif verici, dingin bir aşk ki, varlığını sürdürmek için fırtına olup esmeye, okyanusu çalkalamaya hazır.”¹

Lupano, tasarladığı karakterlerle geleneksel rolleri tepetaklak ediyor. Sadece klasik aşk hikâyelerinin klişe kurgularını değil, toplumsal cinsiyet rollerini de sorgulamamızı sağlıyor. Zayıf/korunmaya muhtaç kadın ve güçlü/koruyucu erkek modeli, onun senaryosunda kırılğan/zayıf erkek ve güçlü/otoriter kadın ile yer değiştiriyor.

İHTİYAR BALIKÇI VE MARTI

Çeşitli yan olaylar ve karakterlerle zenginleşen hikâye, asıl olarak iki ana koldan tek bir noktaya doğru akıyor. Dev bir endüstriyel balıkçı gemisinin ağılarına takılıp açık denizde sürüklenen ihtiyar balıkçı ve endişeli gözlerle onu bekleyen karısının, tekrar bir araya gelişlerine dek başlarından geçenler iki ayrı olay örgüsü içinde aktarılıyor.

Karısıyla kıyaslayıp onu zayıf ve kırılğan diye tarif ettiğime bakmayın, Paco Roca'nın önsözünde de değindiği gibi, Hemingway'in *İhtiyar Balıkçı ve Deniz*'nin kahramanına benzer şekilde, aslında bizim

balıkçımız da önüne çıkan tüm engellere rağmen ayakta kalmayı beceren, mücadeleci biri. Üstelik onun boğuştuğu engeller sadece denizin ve iklim şartlarının sürprizlerinden oluşmuyor. Başta uluslararası petrol şirketleri ve endüstriyel balık avcıları olmak üzere insanlığın açgözlülüğü nedeniyle sebep olduğu eko-sistem felaketi belki de doğal engellerden daha zorlu. Ama o karısına geri dönebilmek için -çevreci bir martının da arkadaşlığıyla- tüm bunlarla başa çıkmasını biliyor.

Balıkçımız bunlarla boğuşurken, karısı da boş durmuyor elbette. Kocaları daha önce denizde kaybolmuş başka kadınların yas ve bekleyişle geçen günleri ona göre değil. İnançlı biri olmakla birlikte, tevekkülle arası pek yok. Bu nedenle elinde evlilik resimleri, kocasını bulmak üzere harekete geçiyor. Önce liman müdürlüğü, ardından bir falcı... Bir gemi ismi, falda çıkan Che'nin yüzü ve birkaç rastlantı daha onu Küba'ya kadar götüren bir dizi maceranın başlangıcı oluyor. Bu yolculukta onun aşçılıktan örgüye pek çok yeteneğini keşfediyor, tüketim toplumunun zararlı alışkanlıklarıyla kendi tarzında mücadele edişine tanıklık ediyoruz. Yeteneklerinin, girişkenliğinin ve biraz da şansın yardımıyla -Fidel Castro'yla edilen yerel bir dansı da unutmamak gerek- sonunda evine ve kocasına kavuşmayı başarıyor.

ÇİZGİLERİN GÜCÜ

Benim bir ton kelimeyle ancak kabaca özetleyebildiğim bu sıcacık hikâyeyi, tek kelime kullanmadan sadece çizimlerle anlatmak, elbette büyük bir maharet. Özellikle karakterlerin yüz ifadelerinin ve vücut hareketlerinin, duygu ve düşüncelerini en ufak şüpheye yer bırakmadan yansıtabilmesi Pannacione'nin ustalığının göstergesi. Detaylı çizimleriyle, sekans sekans her aksiyonu başarıyla okura aktaran Pannacione'nin görsel anlatım gücü, şüphesiz ki *Aşk Denizi*'nin en büyük avantajı.

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★★★★★☆☆

Senaryo ★★★★★★★★★★☆☆

Baskı ve kâğıt kalitesi ★★★★★★★★★★☆☆

¹ Önsöz, Paco Roca, s.7

Kuşlar, yunuslar ve Kora...

Yazan: Gökçe Gökçeer

Sara Şahinkanat'ın yeni kitabı *Kuşlara Fısıldayan Kız*, doğayla ilişkimiz ve çevre duyarlılığı hakkında bir şeyler fısıldıyor kulağımıza...

Kuşlara Fısıldayan Kız

Sara Şahinkanat

Resimleyen: Hüseyin Sönmezay

Editör: Hazel Bilgen

Yapı Kredi Yayınları, 40 sayfa

Kitabın kahramanı Kora, büyükbabasıyla birlikte bir sahil kasabasında yaşıyor. Kora'nın doğayı çok seven ve hayvanlarla, özellikle de kuşlarla konuşan bir çocuk olduğu bilgisini kitabın hemen başında ediniyoruz. Büyükbabasının çok yetenekli, yaratıcı ve çevreci olduğu bilgisini de...

Kora ve arkadaşlarının bir yunus kurtarma hikâyesine dönüşen ve çevre sorunuyla ilgili temel düzeyde mesajlar veren *Kuşlara Fısıldayan Kız*'i farklı bir açıdan ele almak ve biraz da "sesli" düşünmek istiyorum.

Kora'nın en başta sıra dışı ilan edilişi, kahramanı otomatik olarak ötekileştiriyor, herkesin birbirine benzediği bir dünyada onu yalnızlaştırıyor olabilir mi? Sıra dışı kategorisine giren özellikler, hayvanlarla konuşmak ve yüzünü doğaya dönmek gibi görünüyor. Aslında herkesin birer par-

çası olduğu doğaya, yani ait olduğumuz yere yüzünü dönen biri gerçekten sıra dışı mıdır? Hiç kimse dönme bile... Elbette yazar, diğerlerinin gözünden ya da biraz onlarla kıyaslayarak tanıtıyor kahramanı, bunu anlıyoruz. Ancak Kora'nın özellikleri onu marjinal (hiç sevmediğim bu kelimeyi kullanmak zorunda kaldım) bir çizgiye oturtmadan yine de yüceltilebilirdi. Zaten öykünün sonunda herkes doğanın ve hayvanların sesini duymaya başlıyor. Demek ki çok da sıra dışı biri değilmiş Kora. Sadece kulak vermeyi bilen biriymiş.

Yaban hayvanlarına müdahale edilirken çok dikkat edilmesi gerektiğine de değinmemek mümkün değil; söz konusu edebiyat olunca bu yaklaşımı garip bulanlar olacaktır. Aslında garip olan bu değil, neden mi? Çünkü öykü fantastik bir zeminde ilerlemiyor; öyle olsa bunu söylemek komik olabilirdi. Bu resimli kitap, tam tersi, son derece gerçekçi bir anlatımla ve ekolojik kaygılarla hazırlanmış görünüyor. Bu yüzden, zaten yola çıkış amacı doğayla, hayvanlarla ve onlarla iletişim biçimimizle ilgili mesaj vermek olan yazarın bunu atlamamasını yeğledim.

Hüseyin Sönmezay'ın nerede görsek tanıyacağımız çizimleri, Sara Şahinkanat'ın alıştığımız ritmik, kafiyeli metnine yoldaşlık ediyor. Çocukların, yaşadığımız gezegene karşı duyarlı olmaları için ne kadar adım atsak kâr; ayak izlerimiz birbirinden farklı olsa da.

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★☆☆

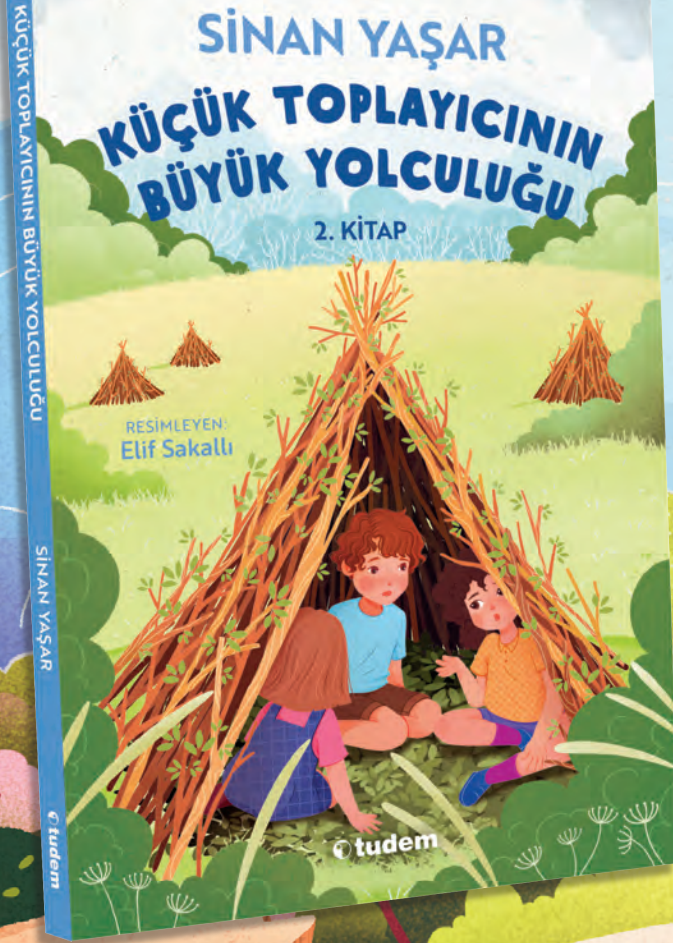
Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★☆☆

Grafik tasarım ★★★★★★☆☆

Kâğıt ve baskı kalitesi ★★★★★★☆☆

Gezegeneimizin kaderi bizim ellerimizde!

Yeni!

Sinan Yaşar'ın “yeni bir dünya” görüşünü sorguladığı “Küçük Toplayıcı” serisinin ikinci halkası **Küçük Toplayıcının Büyük Yolculuğu**, geçmişin sahipleriyle geleceğin koruyucularını tabiatın kalbinde buluşturuyor; çevreye yönelik oluşturduğu duyarlılıkla çocukları yeni başlangıçlara imza atmak için yüreklendiriyor.

“El birliğiyle mahvettiğimiz gezegenimizde ekecek bir karış toprak bırakmadığımız için bugün buradayız.”

İyilik, hayırseverlik, dayanışma

Yazan: Sema Aslan

Jordan, ağaçlara tırmanan bir çocuk değildir. Tırmanmaya yetenekli ya da hevesli olmadığı gibi, kedilere de bayılmıyordur. Ancak orada, yukarıda yardıma ihtiyacı olan bir kedi varken, Jordan onu görmemiş gibi yapamaz. Çünkü verilmiş bir sözü vardır...

Çorba Dayanışması

Ben Davis

Türkçeleştiren: Mert Doğruer

Kapak Resmi: Julia Christians

Editör: Yağmur Yavaş Aydın

Tudem Yayınları, 272 sayfa

Ben Davis'in romanı *Çorba Dayanışması*, hastalığı ertesinde ailesiyle birlikte kentten kasabaya taşınan Jordan'ın merkezinde olduğu bir dayanışma hikâyesi. Dayanışma örneğini gerçek hayattan alan yazar, romanında iç içe geçmiş sorunlarıyla ilk gençlik yıllarına adım atmak üzere olan Jordan üzerinden her daim direnmenin önemini anlatıyor.

Roman, Jordan'ın mahsur kalmış kediyi kurtarmak üzere yüksek bir ağaca tırmandığı sahneyle açılıyor. Daha baştan anlıyoruz ki, Jordan, ağaçlara tırmanan bir çocuk değildir;

tırmanmaya yetenekli ya da hevesli olmadığı gibi, kedilere de bayılmıyordur. Ancak orada, yukarıda yardıma ihtiyacı olan bir kedi varken, Jordan onu görmemiş gibi yapamaz. Çünkü verilmiş bir sözü vardır. İyilik zamanı geldiyse, arkasını dönemez. Anlaşma açık seçiktir: *“Ne zaman birinin yardıma ihtiyacı olsa, gönüllü olacağız. İyilik yapma fırsatı olduğunda kaçmak YASAK.”* Kendini kandıran bir çocuk yok karşımızda. Jordan, uzun bir yoldan gelmiştir buraya, yaşına göre epeyce uzun bir yoldan. Roman, şimdiki zaman ile geçmiş zamanın birbirini takip ettiği bölümler hâlinde akan kurgusuyla, soru işaretlerine yer bırakmadan Jordan'ın her şeye rağmen iyilik motivasyonunun ardında ne olduğunu hemen gösteriyor okuruna. Jordan, romanın güncel zamanında sağlıklı olsa da lösemi teşhisiyle hastanede haftalarca tedavi görmüş, en yakın arkadaşlarını bu süreçte kaybetmiş ve hastalığın geri gelme kaygısını içinde taşıyan bir çocuktur. İyilik yapmak da aldığı nefese odaklanmak gibi, iyileşmenin yollarından biridir. Ancak iyileşme, tek bir kişinin iyilik hâline bağlı olamaz; her şeyin ve herkesin iyi olmasına çabalamak gerekir ki, iyi olalım. Ağır tedavi süreci boyunca, aynı hastane koşusunda kaldığı Rio'dan aldığı ilham ve ona verdiği sözle, tüm güçlüklerle rağmen iyilik hâlini yaygınlaştırmaya çaba gösteren Jordan, kasabaya taşınmalarıyla bir miktar sarsılsa da sosyal medya fenomeni olmak isteyen ve kasabayı hayallerine dar bulan ablası Abby kadar sarsılmamıştır. Belki zaten bir kırılma yaşadığı, hayatın normal akışından ve sıradan olanın, gündelik olanın ritminden epey önce koptuğu için, çok dert etmez yeni bir çevrede bulunmayı. Zorbalık gördü-

ğü günlerden birinde, aynı zorbalıktan muztarip bir evsize çantasındaki çorba termosunu verir. Her şey, bu ilk çorbayla başlar. Günler boyu, annesinin yaptığı çorbayı evsiz bir savaş gazisi olan Harry'e veren Jordan, bir süre sonra Abby'ye yakalanır. Hiç de "tın tın" bir çocuk olmayan Abby, kasabada yaşayan evsizlerin sosyal medyadaki sesi olmaya karar verdiğinde, olaylar büyür; farklı kentlerden ve ülkelerden çocuklar ve gençler ördükleri ağlarla evsizlerle dayanışır ve hareketi ivmelendirir. Abby, evsizlerle kısa röportajlar yaparak onların hikâyelerini paylaşır, zincir marketlerin gıda israfını haberleştirir ve satılmayan gıdanın çöpe atılmayıp ihtiyacı olanlara verilmesi için eylem yapar. En sonunda tüm ana akım medyanın dikkatini bu küçük kasabaya çekmeyi başarır. İşin içine ünlü gazeteciler, kent konseyleri, polisler girer; işin içine öğrenciler, öğretmenler, anne babalar ve mahalleli girer. Kazanan, daha baştan bellidir: Dayanışma, yaşatır. Üzerinde durulması gereken iki husus var: Hareket, bir iyilik hareketi olarak başlıyor -en azından Jordan ve Rio arasındaki sözleşme, iyilik hâlinin yaşatılması ve büyütülmesine dayanıyor. Hareketin ortalarında bir yerlerde, Jordan'ın davranışı -hiç değilse bir sahne- "hayırseverlik" olarak niteleniyor. Ve "bu şey" en sonunda dayanışmaya dönüşüyor; bir atımlık olmayan, örgütlü, bilinçli ve sürdürülebilir bir harekete. Roman, bu kavramların her birini tartışmak, kesişme ve ayrışma hatlarını düşünmek için geniş bir zemin sunuyor okura. Romanı, sadece bu kavramlar etrafında tartışmak bile mümkün. İyilik hareketini başlatanların, kanser hastası çocuklar olması üzerine de konuşulabilir.

Buradan ikinci hususa bağlanmak mümkün: Hastalık. Metanet ve kaygı, hastalık ve direniş, hayat ve ölüm, gündelik yaşam ritmi ve yaşamın kırılganlığı roman- da bir arada. Bir çocuğun dilinden yazılan hikâyenin oldukça "sert" bir yanı var. Sanki birkaç okurun aynı anda okuyup üzerine birlikte düşünmesinin daha isabetli olacağı bir roman, bu. Belki hikâyenin ruhuna da böylesi uygundur.

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★☆☆

Kahramanların işlenişi ★★★★★★☆☆

Kapak tasarımı ★★★★★★☆☆

Baskı ve kâğıt kalitesi ★★★★★★☆☆

meav
yayincılık

Yepyeni bir dünyanın kapıları aralanıyor...

MeavGenç'in ilk iki kitabı okurlarıyla buluşuyor!

meavyayincilik

meavyayincilik

meavyayincilik

www.meav.com.tr

MEAVGENÇ

“Önce okullar kapandı, sonra dertler başladı...”

Yazan: Yağmur Yavaş Aydın

Dayanışmanın, direnişin ve azmin sahici bir örneğini gösteren *Önce Okullar Kapandı* heyecanlandırıcı, merak ettiren ve umut yeşerten bir roman.

Önce Okullar Kapandı

Şafak Okdemir
Resimleyen: Şafak Okdemir
Çınar Yayınları, 184 sayfa

Ülke meselelerine değinen çocuk kitaplarını seviyorum, özellikle hikâyenin merkezinde dayanışma ve direniş varsa. Bu kavramları özümsemek çok önemli çünkü her seferinde bizi felaketten kurtaran dayanış-

ma ruhu oluyor. Yaşadığımız deprem felaketinin ardından maalesef gördük ki kenetlenmek, haksızlığa ve bilim düşmanlığına karşı cesurca bir olmak, hayatta kalmak için elzem. Şafak Okdemir'in yazıp

resimlediği *Önce Okullar Kapandı*, bir grup arkadaşın birlikte büyüüp yaşlanmalarını, haksızlığa dur demelerini ve köylerine, tarihlerine karşı besledikleri sevgiyi anlatan bir direniş romanı. Dağlardan mermer çıkaracaklarını söyleyen ve bunun için doğayı yerle bir etmek isteyenler karşısında müthiş bir direniş sergileyen halkın hikâyesi.

Kadim topraklara, dünyanın en yaşlı sedir ağacının da bulunduğu ormanlara, çağıl çağıl akan nehirlere sahip Toroslarda bir köyde geçen hikâye, okulun ilk günü heyecanla uyanıp hazırlanan Gürsu'yla başlıyor. Gürsu; köyünü, hayvanlarını, arkadaşlarını, okulunu ve öğretmenini çok seven bir çocuk. Okul açılacağı, özellikle de öğretmene kavuşacağı için öyle sevinçli ki... Çünkü Perihan öğretmene çok düşkün, aralarında özel bir bağ var, hatta onu köyün “koruyucu perisi” olarak düşünüyor. Aklında bu düşüncelerle pır pır eden kalbiyle evden çıkıp okula doğru yola çıkıyor.

Hikâye yine okulun ilk günü heyecanı ile devam ediyor ama bu sefer yıllar geçmiş, Gürsu karşımıza yaşlı bir çoban olarak çıkıyor. Gürsu Çoban, çocukluk arkadaşları Ümmü Nine ve Musti Dede'yle okullarının bahçesinde buluşuyor. Okul senelerdir kapalı, köyde hiç çocuk yaşamıyor artık. “*Önce okullar kapandı, sonra dertler başladı.*” Okul kapandıktan sonra

insanlar çekip gitmeye başlamış köyden. Bu duruma üzülen üç arkadaş ne yapabileceklerini konuşuyor, sabahdan akşama kadar orada oturup sohbet ediyorlar. Çocukluklarından, öğretmenlerinden, anılarından, köylerinden ve en çok da geçen sene yaşadıkları “o olay”dan bahsediyorlar. Dağdan mermer çıkarmak için ormanları yok etmeye gelen iş makinelerinin karşısına dikildikleri güne geri dönüyorlar.

Hikâyenin bir geçmişe gidilip bir günümüze geri gelerek anlatılmasının, karakterleri çocukluktan yaşlılığa iyice tanıyıp onlarla yakınlık kurmamıza katkısı olmuş. Yazar anlatım biçiminde flashbacklere sık sık yer vermiş, üslubun ana olayların ve merak duygusunun önüne geçmesine izin vermeden bunu yapmayı başarmış. Öte yandan okurun tüm hayatlarına tanıklık ettiği bu karakterleri tutarlı biçimde, giderek derinleştirerek yazması, okuyan ile metin arasındaki bağı güçlendiriyor. İlk başta Gürsu'nun okulu bırakma kararına üzüldüğü öfkelenirken sonradan Gürsu Çoban bu kararın nedenlerini açıkladığında onu anlayabiliyoruz.

Önce Okullar Kapandı bir yandan örnek alınacak bir dostluğun romanı. Üç çocuğun her zaman birbirleri-

nin yanında olmaları, beraber gülüp beraber ağlamaları, yıllar içinde hiç değişmeyen şakalaşp didişme hâlleri, birbirlerine karşılıksız koşulsuz güvenmeleri, omuz omuza direnmeleri, yaşları kaç olur olsun birlikte hâlâ üretmeye çalışmaları arkadaşlığın nasıl olması gerektiğini gösteriyor. Öte yandan hikâyede insanın doğa ve doğup büyüdüğü topraklar arasında kurduğu ilişki de önemli yer kaplıyor. Doğaya, ağaçlara, tarihe sahici bir sevgi, saygı duyuluyor. Bunu kitap boyunca sık sık görüyoruz; Gürsu'nun köyde dolaşma sahnelerinde, çocuğu sayılan keçileriyle sohbetlerinde, ormanda kıyım başlayacağı zaman herkesin canı pahasına kendisini iş makinelerinin önüne atmasında... Zaten kitabın geneline doğanın dinginliği hâkim diyebiliriz. Ağaçlar, hayvanlar, dere-ler, antik kent, yollar uzun uzun tasvir edilerek önemli anların etkileyciliğini artırmış.

Dayanışmanın, direnişin ve azmin sahici bir örneğini gösteren *Önce Okullar Kapandı*, heyecanlandırıcı, merak ettiren ve umut yeşerten bir roman. Çizimleri ve atmosferiyle hikâyenin içine giriyor, Gürsu'yla dağlarda dolaşiyor, Ümmü Nine'yle birlikte direniyor, Perihan Öğretmen'in yanında güzel bir piknik gününde, geleceğimizi şekillendirecek o nesle tanıklık ediyorsunuz.

Birbirlerini buz gibi suyla ıslatırken, sular ulu ağaçların arasından süzülen ışıktaki minik kristaller gibi parlamış, küçük küçük pek çok gökkuşuğu belirmişti havada. Ormanın yüksek ağaçlarının ve koyu gölgelerinin arasında ortaya çıkıveren bir ışık ve renk cümbüşü içinde suyla oynayan çocuklar... Perihan Öğretmen o ânı sonradan şöyle not edecekti: “Çocuklarımızın sesleri, kuşları bile coşturmuş, neşeleri ormanın içinden tırmanıp, antik kentin ölümsüz ruhlarını şenlendirmişti. O an, her biri birer eski zaman tanrısı ve tanrıçasıydılar. Bu dağların mutlak sahibi ve geçici sakinleriydiler...”

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★☆☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★☆☆

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★★☆☆

Redaksiyonun titizliği ★★★★★★☆☆

Bazen umut, yüzleşmek ve kabullenmemektir!

Yazan: Suzan Geridönmez

Aynı kitabı tekrar okuduğunuz olmuştur mutlaka. Araya zaman girmişse, öncekinden farklı hislerle başından kalkmanız olasıdır. Değişen kitap değil, sizsinizdir. Kitapla nasıl bulduğunuz bir yandan sürekli gelişen hayat deneyiminize, bir yandan da içinde bulunduğunuz ruh hâlinize bağlıdır.

Ya O Gün...

Cosetta Zanotti
Resimleyen: Ana Paula Santander
Türkçeleştiren: Burcu Yılmaz
Editör: Bade Baran
Hep Kitap, 32 sayfa

Cosetta Zanotti ve Ana Paula Santander imzasıyla çıkmış *Ya o gün...* adlı resimli kitabı, hepimizi derinden yaralayan depremin artçı sarsıntıları sürerken, alt-üst olmuş hâlde okudum. Çok az metinle yetinen eserin her cümlesi içimde bir farklı yankılandı. Sağ sayfada tek satırlık sorular, sol sayfalarda tek satırlık yanıtlar vardı.

“Ya o gün bir fırtına her şeyi yerle bir ederse?”, *“Ya o gün karanlık çökerse?”*, *“Ya o gün kendimi kötü hissedersen?”*, *“Ya o gün her şey son bulursa?”* diye soruyordu mesela. Gözümü sevimli illüstrasyonlara diktim; ama onları değil Maraş’ı, Hatay’ı, Adıyaman’ı ve

depremden etkilenen diğer illeri gördüm.

“Ya o gün karanlık çökerse?” diye o hissiyatla okudum ve *“Neyse ki daima bir ışık olacak.”* yanıtı ile ikna olamadım. Konuşmak istediğim kişi yanımızda değilken, telefonumuzun olacağına dair temenni de hiç inandırıcı gel-

medi. Telefonlar en gerektiği zamanda çekmedi, yer bildiren mesajlar yanıtsız kaldı. Resimli kitap, kötü hissettiğimizde, bir doktorun imdadımıza yetişeceğini masumca ileri sürerken de yanılmıştı. Bazı illere üç gün, gelmesi gereken kimse gelmedi. Hikâyede, her şey yerle bir olduktan sonra yuvamızı tekrar yapacağız iddiası da fazla iyimserdi. Zamanında yetişmeyen kepeçelerin, canlarımıza mezar olan binaların molozları üstünde hummalı bir inşaat faaliyetine başlamasına “yuva yapımı” gözüyle bakamıyorsak tabii.

Umutun fazlası olmaz aslında. Ama sorgulama üzerine doğmamışsa, değişim ve çözümün parçası olma isteğine dönüşmüyorsa, o umut boştur. Hâlimize şükretmenin bir versiyonudur.

Kitaptaki soruların çoğunun birinci tekil şahıs, yani bireyin kendine yönelttiği sorularken; yanıtların dışarıdan, her şeye kadir bir dış ses olarak gelmesi de bu duygumu güçlendirdi. Yoksa çocukların bakışını en olumsuz anda olumluya yöneltmeye çalışalım elbette. Yeter ki ona durumla yüzleşme fırsatı da tanıyalım.

Hadi biz de soralım: *“Ya o gün okuduğun hikâyeye, çocuk okura edilgenlik biçiyorsa?”* Yanıtımız da şöyle olsun: *“Neyse ki başrolde kırmızı gagalı bir kuşun olduğu şirin illüstrasyonlar, hikâyeyi sürükleyemiyorsa da metnin üstüne çıkmayı başarıyor.”*

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆☆☆☆

Kurgu ★★★★★☆☆☆☆

Seçici editörlük ★★★★★☆☆☆☆

Baskı ve kâğıt kalitesi ★★★★★☆☆☆☆

Çok Satan Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe'nin Mafalda'sının Macerası Devam Ediyor!

Mafalda'nın ışık saçan iç dünyasına yaptığımız yolculuk sürüyor.

Kiraz Ağacı ile Aramızdaki Mesafe'den tanıdığımız ve çok sevdiğimiz Mafalda artık görme yetisini tamamen kaybetmiş durumda. Artık bir öğrenci ve genç kız olarak gündelik meselelerle de yüzleşiyor. Vücudunu tanımak, yanlış kararlar ve aşk gibi... Pes etmeden, kendine acımadan, ayakları üstünde durarak problemlerinin üzerinden gelme alışkanlığı ise ilham vermeye devam ediyor.

2020
IBBY ONUR
LİSTESİ

2019
CARNEGIE
MADALYASI
ADAYI

44. BASKI
351.000
ADET

1. BASKI
50
bin
ADET

genctimas.com
genctimas
genc_timas
genctimas

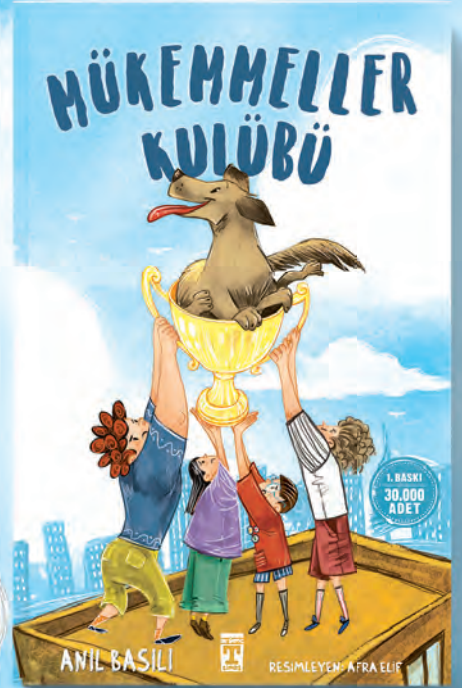

ön okuma için
karekodu cep telefonu
kameranıza okutunuz.

Başarısızlar Klübü'nün yazarı Anıl Basılı'dan Toplumun mükemmellik algısından sıyrılıp kendi benliğini bulmak isteyen gençler için!

Başarı ve mükemmelliğin peşinden koşuyoruz. Peki bu kavramları hiç derinlemesine düşündük mü? Kabul görmek için "en iyi", "en mükemmel" olmamız mı gerekir? Bir insan "mükemmel" olabilir mi? Bir şeyin en iyisi olmak mı, kendimizin en iyisi olmaya çalışmak mı daha kazançlı? Rekabet ortamının iyi duygularımıza zarar vermesini nasıl engelleyebiliriz?

Bakalım Mükemmeller Kulübü üyeleri Şampiyon, Tükenmez Nil, Süpercan ve Güçlü kendi yollarını çizmeye cesaret edebilecekler mi?

1. BASKI
30.000
ADET

ilkgenctimas.com
timasilkgenc
timasilkgenc
timasilkgenc

ön okuma için
karekodu cep telefonu
kameranıza okutunuz.

Kalbini açmak cesaret ister

Yazan: Karin Karakaşlı

Çocukluğun dünyasında geçmeyen saatler, bitmeyen günler vardır. Ne kadar kendine yetsen de bir an gelir, dünyanı paylaşacak, seni her şeyinle anlayacak birini özlersin.

Arkadaşlık Beklemez

Lucile de Pesloüan

Resimleyen: Jacques Goldstyn

Türkçeleştiren: Bahar Demirhan

Editör: Özlem Akcan

Kırmızı Kedi Çocuk Yayınları, 104 sayfa

Bir arkadaş ihtiyacı ve hayalinin ilk belirlediği o özel zamanın hikâyesi, şimdi Lucile de Pesloüan'ın kaleminden, Jacques Goldstyn'in çizimleriyle bir resimli kitap olarak karşımızda.

Kırmızı Kedi Çocuk Yayınlarından Bahar Demirhan'ın akıcı çevirisiyle çıkan *Arkadaşlık Beklemez* (*Le Monde de Maxime*), on yaşındaki Maxime adlı bir kız çocuğunun zengin iç dünyasıyla tanıştırıyor okuru. Maxime, büyüklerin sürekli neyin nasıl yapılması ve yapılması gerektiği konusundaki beklenti, uyarı ve yasaklarından son derece bıkmış durumda. En büyük tutkusunu kitap okumak. Günün her anında kitaplara dalabiliyor, çünkü onlar aracılığıyla aslında büyük bir özgürlük

keşfediyor. Bir diğer büyük aşkı da kedisi Zerdeçal. Annesi sürekli çalışma hayatından eve taşıdığı birtakım işlerle meşgul olduğundan, babasıyla da sadece ara ara telefonda konuştuğundan aslında yalnız bir çocuk. Farklı olduğunun bilincinde ve her ne kadar roman kahramanları ve

kedisi ile sarıp sarmalansa da bazen nasıl da her şeyin dışında kaldığını görüp durgunlaşıyor. Sıkıcı, yaratıcılıktan yoksun derslerde de çok sıkılıyor. Yaşıtlarının oyunlarını çok bağırtılı bulan Maxime, içe dönük âleminde her şeyi Zerdeçal'a anlatarak, özlemlerini ve hayallerini sadece onunla paylaşabiliyor. Ta ki günlerden bir gün mahalleye serpiştirilmiş ve esrarengiz bir şekilde bir dolup bir boşalan mama kaplarının peşine düşüp sokak kedilerini besleyen, aksi, sıra dışı, yaşlı bir kadınla; Kedianası ile tanışana kadar...

DOSTLUĞUN YAŞI YOK

Arkadaşlık Beklemez, başlığına sadık kalarak sevgi bağının kıymetini vurgularken yaş hiyerarşisini ters yüz ediyor. Kedianası ve Maxime büyük yaş farklarına karşın iki eşit insan olarak koyuldukları yolda, sokak kedilerini beslerken hiç fark etmeden bir rutin oluşturuyorlar. Kedianası, Maxime'in bildiği bütün yetişkinlerden farklı. Maxime, bu yaşlı kadının kendisini merakla ve yargılamadan dinlediğini fark edince ilk kez arkadaş bulma isteğinden bahsedebiliyor. Bunun için ayrıntılı bir tanımı da var: “Gerçek hislerini paylaşabileceği bir arkadaş. Kulağının dibinde bağırmaması gerektiğini anlayacak bir arkadaş. Maxime'in hayatta en sevdiği şeyin kitap okumak ve aklından düşünceler geçirmek olduğunu öğrenince ona öcü gibi bakmayacak bir arkadaş. Sözlük okumayı sevdiğini söylediğinde onunla dalga geçmeyecek bir arkadaş.”

Okula yeni gelen, uzun saçlı ve alçak sesle konuşan Mounia'ya, (hele de bu kızın çantasında

kendisinin de bayıldığı Roald Dahl'ın Matilda kitabını gördüğünden beri) çok merak ediyor ama ona nasıl yaklaşması gerektiğini bilmiyor. Çünkü arkadaş olmak o kadar da kolay bir şey değil. Bu noktada Kedianası'nın tavsiyesi insanın kalbine dokunuyor: "Kalbini aç Maxime, korkma. Sakın benim yaptığımı yapma. İnsanlarla kaynaş. Arkadaşlık beklemez."

Edebiyata fanzinlerle adım atan, çocuk ve yetişkin edebiyatı eserlerinin yanı sıra şiirleriyle de tanınan Lucile de Pesloüan, genel üslubuna uygun olarak bu çocuk kitabında da yalın, samimi bir dil kurmuş. Bu da Maxime'i son derece sahici bir karakter kılıyor. *Arkadaşlık Beklemez*, her yaşta okuru çizimleriyle de büyüyecek bir kitap. Kimi zaman iki sayfaya yayılan ve geniş mekân duygusu yaratan çizimler, Maxime'le birlikte, gece onun yatak odasındaymışız da birlikte pijama partisi yapacaktık duygusunu yaşıyor. Keza ayrıntılı küçük çizimler de Maxime'in günlük hayatından ve Kedianası ile atıldığı renkli maceralardan kesitler sunuyor.

ZORLA GÜZELLİK OLMAZ

Kitabın önemli mesajlarından biri de her türlü zorlamanın çocuk dünyasında nasıl karşılıksız kaldığı. Maxime'in çocuk dünyasının düz mantığıyla gördüğü ve gösterdiği bu durum, eğitim dünyası için çok kıymetli bir ders. "Kitap okumayı sevmeyen çocuklara kitapları sevdirmek için okuma ödevleri veriliyor. Ancak Maxime'e göre bu biraz garip bir yöntem çünkü çocukların zorla yaptıkları şeyleri sevmeyi bilmiyor. Okumayı sevmeyenler de hâliyle bu durumdan hiç hoşlanmıyor. Kanıt: Okumayı her şeyden çok (Zerdeçal'dan daha çok değil) seven Maxime bile zorunlu okumalardan nefret ediyor."

Lucile de Pesloüan ve Jacques Goldstyn hepimizi dünyanın en zor işlerinden birini yapmaya davet ediyor: Kalbimizi açmaya. Yaralanmayı göze almadan, en saklı yanlarını göstermeden sevgiyi yaşamak mümkün değil. Öte türlü ancak küçük robotlara dönüşmüş o mutsuz insanlara benzeriz ve bir kez Maxime ve Kedianası ile tanışınca bunu kabul etmemiz mümkün değil. O zaman yaşasın bağlar! Birbirimizi sevmeye hazır mıyız? Haydi o zaman ne bekliyoruz, büyük macera başlasın!

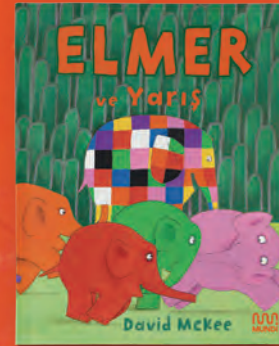
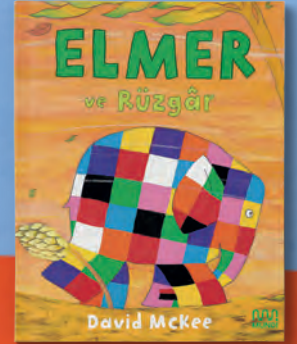
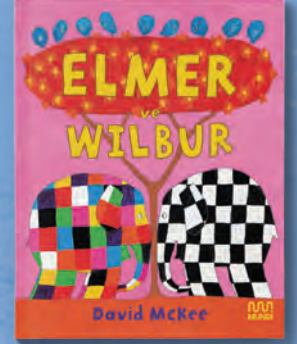
Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★★★★★

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ★★★★★★★★★★☆☆

Grafik tasarım ★★★★★★★★★★

"Bir zamanlar, bir fil sürüsü yaşarmış.
Hepsi aynı renkteymiş ve çok mutlularmış.
Ama Elmer farklıymış.
Fil renginde değilmiş Elmer, yamalı bir filmiş."

Yaklaşık 40 dilde 10 milyondan fazla okurla buluşan *Elmer* serisi, yeni başlıklarıyla Mundi Çocuk'ta okurlarını bekliyor!

Bir kayıp ve bir buluş

Yazan: Sanem Erdem

Metinde kayıp olan tek şey Oman'ın kalemi değil. Doğan Gündüz, deneysel bir yöntemle başvurarak alfabemizdeki bir harfi hiç kullanmadan kurmuş hikâyesini.

Oman'ın Güzel Kalemi

Doğan Gündüz

Resimleyen: Vağhar Aghaei

Editörler: Mehmet Erkurt, Ceylin Aksel

Can Çocuk Yayınları, 48 sayfa

Kimi zaman gündelik koşturmacaların arasında, ayağımız tesadüf zincirlerine takılır da hiç fark etmeden üstlerinden atlayıp geçeriz ya; kimi zaman da yolumuza çıkan şeyler dürter bizi, bu zincirlerin izini

sürmek için harekete geçirir. Bazen merakla arayıp keşfetmeye çalışırız bu tesadüflerin nereden çıkıp nereye vardığını. Bazen de bu keşif gezisine zihnimizi katarak, ilhamla kendi hikâyelerimizi kurarız.

Oman'ın Güzel Kalemi, bu şekilde örülmüş bir zincirleme tesadüf tamlaması.

Doğan Gündüz'ün kurguladığı hikâyenin ana kahramanı ise iki renkli bir kalem. Özene bezene yazılıp üstüne yapıştırılmış etiketinden anlaşıldığı kadarıyla bu kalemin sahibi Oman adlı bir çocuk. Harçlıklarını haftalarca biriktirerek aldığı, ödev yapmayı bile zevkli kılan kaleminin günün birinde çantasından düşmesiyle başlıyor bu yolculuk. Bir ucu mavi, bir ucu siyah yazan bu özel ve güzel kalem, bir kominin cebinden bir lokantanın kasasına, bir marangozun kulağının arkasından bir heykeltıraşın çantasına derken elden ele, cepten cebe dolaşarak, تنها bir pazar yerinde bir hikâye yazarıcısının karşısına çıkıyor. Hikâye yazarıcısı da kalemin ve etiketinin üstündeki garip ismin yaratıcılığını tetiklemeyle, bir kayıptan bir buluş yarattığı bu küçük öyküyü yazarak, kalemin sahibine ulaşmaya çalışıyor.

Metinde kayıp olan tek şey Oman'ın kalemi değil. Doğan Gündüz, deneysel bir yöntemle başvurarak alfabemizdeki bir harfi hiç kullanmadan kurmuş hikâyesini. En bilindik örneği Georges Perec'in e harfine hiç yer vermeden yazdığı *Kayıboluş* adlı romanı olan lipogram tekniğinin, Eski Yunan edebiyatından bugüne çeşitli dil ve kültürün edebiyatında, hatta edebiyat dışındaki sanat dallarında kullanılmasına rağmen, Perec'in dâhil olduğu Oulipo akımıyla zihinlerde yer ettiğini söylemek yanlış olmaz. Kendilerini

2.BASKI

“kaçmayı planladıkları labirenti inşa eden fareler” olarak tanımlayan Oulipocular dilde kısıtlamalar yaratma yoluyla yaratıcılığı körüklemeyi ve edebiyatın potansiyellerini keşfetmeyi amaçlıyorlar.

Gündüz de kayıp bir kalemde yola çıkan bu öyküsünde Perec’e selam ederek “alfabenin s’den önce gelen o gıcık sembolü”nü atmayı tercih etmiş. Çocukların, hatta kimi zaman yetişkinlerin bile telaffuz etmekte zorlandığı bu harfin yokluğu, Oman gibi çocukların hiç teklemeyen okuyacağı bir kitabı doğurarak, kısıtlamaları yaratıcılığa dönüştürüyor. Bunun sonucunda da malum harfin yokluğunu hiç aratmayan, akıcı ve doğal bir metin çıkıyor ortaya. Yazarın gönüllü olarak kendini soktuğu bu dilsel kısıtlamadan ötürü kimi zaman başvurduğu “mecmua” gibi nispeten eski sözcükler ya da “hikâye yazarı” gibi dolaylı ifadelerin, okuru yazarın kaçındığı sözcükleri tahmin etmeye yönlendirmesiyle, kitaba başka bir bulmaca katmanı daha ekleniyor. Bu oyunbaz noksanlık, ressam Vaghar Aghaei’nin hikâyeye eşlik eden çizimlerinde de devam ederek, okuru sulu boya paletindeki eksik rengi bulmaya çağırıyor.

Oman’ın Güzel Kalem, bir kalemde bir harfe, bir harften bir kitaba ulaşan gerçek bir arayış serüveni. En azından Oman adlı bir çocuğun ve onun kaybettiği bir kalemin varlığına inandıracak kadar, kalemi bulan yazarın onu sahibine ulaştırmak için bu kitabı yazdığına ikna edecek kadar gerçekçi bir hikâyeye. Kalemin çıktığı yolculuk ise bir eksikliğin harekete geçirdiği hayal gücünün eseri olan bir potansiyel karşılaşmalar kurgusu. Doğada hiçbir şeyin yok olmayıp başka bir şeye dönüşmesi gibi, burada da bir çocuğun kaybettiği kalemin bir sürü çocuğa ulaşacak bir hikâyeye dönüşmesi söz konusu. Hatta Oman’ın dilinin dönmediği o harf sayesinde başlayan bu yolculuk, kalemin sahibine geri dönmesiyle son bulur belki de; kim bilir.

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★★★★★

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★★★★★

Kurgunun özgünlüğü ★★★★★★★★★★

Kâğıt ve baskı kalitesi ★★★★★★★★★★

Sayfa
32

Yaş
3+

Ebat
23*29

Tür
Hikâye

Bu kitapta biz uyurken çalışanlarla tanışıyoruz:

Hemşireler, temizlik görevlileri, dağıtıcılar, doktorlar, gazeteciler ve daha kimler kimler... Güneş doğduğunda her şeyin yolunda gitmesini onlara borçluyuz.

fibula

www.fibulayayincilik.com

@fibulayayincilik

Delirmek, direnmektir bazen

Yazan: Deniz Poyraz

Daha ilk öyküde, eserin genelinde ele alınacak meselelere dair ipuçlarını veriyor Bahadır. Kentin kıyıda köşede kalmış yoksul mahallelerinde yaşam süren insanların, sınıf atlama ümitlerinin beyhudeliği eşlik ediyor öyküye.

Deliliğe Zarif Bir Giriş

Burçe Bahadır

NotaBene Yayınları, 112 sayfa

Deliliğe Zarif Bir Giriş; yazar, yapımcı ve yönetmen Burçe Bahadır'ın öykü kitabı. Eser, geçtiğimiz yıl 33'üncüsü düzenlenen Haldun Taner Öykü Yarışması'nda en iyi öykü kitabı ödülüyle taçlandırıldı. Öykü yarışmalarının edebiyat okurları adına belki de en önemli işlevi, sayısı günbegün artan kitap karmaşasında, gözden kaçabilecek kıymetli eserleri ön plana çıkarmaları. *Deliliğe Zarif Bir Giriş* bu eserlerden biri. NotaBene etiketiyle 2021 yılında ilk baskısını yapan kitap, tematik olarak birbirine çok da uzak olmayan, derdi ve sesi benzeşen, birbirine görünmez bağlarla bağlı on iki öyküden oluşuyor. Bu öyküler, evvela yediden yetmiş farklı kültürden kadınların, toplumun çeşitli sosyo-ekonomik kesitinden "ötekini", çocukların dünyasını barındırıyor.

Düzenin verili kodları içinde kendilerine bir dünya kurmaya, bazen de yalnızca nefes almaya çalışan karakterler, yaşamın önlerine çıkardığı türlü engelle mücadele ediyorlar. Günlük hayatın kimi zaman acıtan kimi zaman gülümseten ve bazen de öfke uyandıran hâlleri içerisinde, kendi ekosistemlerinde varoluş mücadelesi veren karakterler bunlar. Arka kapak yazısında belirtildiği üzere, Bahadır, duruşu ve tavrı kadar öyküleriyle de kadınlardan, çocuklardan ve yaşamdan yana bir rota çiziyor kalemine. "Gerçekliği normalleştirmek yerine incecik deliren kahramanlarının kabullenmeme tavrını öne çıkarıyor."

Burçe Bahadır, belgeselcilik mesleği gereği, insan hikâyelerine epey yakın bir yazar. Bu alanda da oldukça başarılı. “Modern Zamanlar”, “Bu Aslında Senin Hikâyen”, “Ölmekten Yorulmuşuz” gibi pek çok belgeselin metin yazarı, yapımcısı ve yönetmeni olan Bahadır, 2008 yılında “Modern Zamanlar” (Radyo Belgesel Programı) ile Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Sedat Simavi Ödülleri jürisince “Övgüye Değer” bulunmuş. 2016 yılında “Refakatçi” (Televizyon Belgesel Programı) TGC Sedat Simavi En İyi Televizyon Belgeseli Ödülü’ne ve 12. Boston Türk Belgesel ve Kısa Film Yarışması, Belgesel Dalı, Mansiyon Ödülü’ne lâyük görülmüş. *Deliliğe Zarif Bir Giriş* kitabından evvel de kadın cinayetlerini konu alan *Ölü Kadınlar Memleketi* (Ayizi Yayınları 2014-2017/ Görünmez Adam Yayınları- 2020) adlı çalışmaya imza atmış. Öyküleri “Sözcükler”, “Edebiyat Haber”, “Öykü Gazetesi”, “altZine” ve “İshak Edebiyat” gibi pek çok edebiyat dergisi ve İnternet sitesinde yer almış.

Kitaba dönecek olursak, *Deliliğe Zarif Bir Giriş*, “Işıklı Kule’nin Dibi Kavun” öyküsüyle selamlıyor okurunu. Başta belirttiğimiz gibi, çocukların, bilhassa günlük hayatın hoyratlığı içerisinde sesi duyulmayan çocukların hikâyeleri önemli bir yer tutuyor metinlerde. Daha ilk öyküde, eserin genelinde ele alınacak meselelere dair ipuçlarını veriyor Bahadır. Kentin kıyıda köşede kalmış yoksul mahallelerinde yaşam süren insanların, sınıf atlama ümitlerinin beyhudeliği eşlik ediyor öyküye. Başkarakterimiz Onur bir gecekondu’nun tepesinde, Ankara’nın hemen hemen her yerinden görülen Atakule’nin heybetli ışıltısına bakarak kendini avutuyor. Bir gün burada işe girebilmek en büyük hevesi. Ne iş yapacağını da bir önemi yok, yeter ki mevcudiyetini o x-ray cihazının ardına atabilsin. Gerisi kolay. Hayallerindeki bu işe kavuşursa, belki de annesini gündeliğe gitmekten, ablasını da dünürlerin önünde el pençe divan durmaktan kurtaracak. “Kara Konçlu Koncolos” da Burçe Bahadır’ın dünyayı “çocuk gözünden” gör-

düğü bir başka öyküsü. Karadeniz taşrasını atmosferine alan öyküyü okurken, adına çocukluk denen o zamansızlığın içine sürükleniyoruz. Büyümenin, büyürken de çevreden ve akranlardan kabul görebilme hasletinin dikenli yollarında yürüyoruz. Çaçalakaplı bir karakterin masumane dertlerine şöylece bakarken, ufacık bir kaygının çocuk dünyasında nasıl da büyüüp karakoncolosa dönüşebileceğine tanık oluyoruz.

Çocuk anlatılarının yanında öykülerde öne çıkan bir diğer mesele, “annelik” kavramı. Tıpkı günlük hayatta olduğu gibi öykülerde de bu kavram, kimi karakterler için evrendeki mutluluğunun yegâne anahtarıken kimileri için de yeryüzünde çektiği ne cefa ne eza varsa bunun müsebbibi oluyor. Kitaba ismini veren “Deliliğe Zarif Bir Giriş” isimli öykü, akıl sağlığını yitirdiği gerekçesiyle psikoloğa götürülen bir kadının ağzından anlatılıyor. Kadın, “doktor hanıma” derdini anlattıkça, aklını yitirenin elbette ki anlatıcı-kahraman olmadığı; sorunların kaynağının, kadınlar evlendiler yahut çocuk yaptılar diye hürriyetlerini derhâl ellerinden almaya, iradelerini yok saymaya meyleden, tutsaklığı baştan ayağa organize eden toplum yapısı olduğu gösteriliyor. Kitaptaki öyküler, bilhassa ikinci yarısından itibaren edebî kuvvetini fazlasıyla hissettiriyor.

Sonuç olarak, *Deliliğe Zarif Bir Giriş*, öykülerinde hedef tahtasına koyduğu meseleleri layıkıyla ele alıyor. Karakterlerini mağduriyet ekseninden çıkartıp özneşmelerine imkân tanıyor. Yalnız bu bakımdan bile ilgiyi hak ediyor eser; zaman zaman fazlasıyla uzayan cümleler ve akla ilk geldiği hâliyle kullanılan benzetmeler, belki başka bir metinde yavan, özensiz durabilecekken, Bahadır’ın öykülerinde tüm doğallıklarıyla bütünün parçası olmayı başarıyorlar. Şimdiden iyi okumalar...

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★☆☆

Öykülerin özgünlüğü ★★★★★★☆☆

Redaksiyon ★★★★★★☆☆

Kâğıt ve baskı kalitesi ★★★★★★☆☆

Kitapların en güzeli, can dostla okunanı...

Yazan: Emel Altay

Yanında köpeği, kahverengi valizi, ağır kar çizmeleri ve kızağıyla bir çocuk, dünyanın bir ucundan öbür ucuna yolculuğa çıkıyor. Karla kaplı tepeler öyle güzel ki. Kızağın kar üstünde bıraktığı çizgiler öyle güzel ki. Çocuk ve köpeği öyle güzel ki. Hemen bir parçası oluyoruz tüm güzelliklerin. Dünya... aslında güzel bir yer.

Kitapların En Güzeli

Amy Hest

Resimleyen: Lauren Castillo

Türkçeleştiren: Şiirsel Taş

Editör: Gökçe Gökçeer

Meav Yayınları, 32 sayfa

Kitapların En Güzeli, yazar Amy Hest ve çizer Lauren Castillo birlikteliğinde yaratılmış -karla kaplı bir

evrende geçse de- sıca-cık bir masal.

Bir çocukla tanışıyoruz önce. Sevgi dolu, cesur, güçlü. Neşesi de yerinde. Çocuğun köpeğiyle de tanışıyoruz. O da mutlu, neşeli. Çocuk ve köpek, iki sıkı

dost, karla kaplı tepeler arasında zorlu bir yolculuğa çıkıyorlar. Çocuğun çok güzel, kırmızı bir kızağı var. Kızakla da olsa dünyanın tepesine yolculuk kolay değil. Çocuk ve köpeği de zorlanıyor ama çocuk güçlü, köpekse sabırlı. Üstelik yanlarında getirdikleri valizde karınlarını doyuracak çıtır çıtır sandviçler ve içlerini ısıtacak içecekler var. Ve bonus olarak “kitapların en güzeli” de yanlarında.

DÜNYANIN TÜM BUZLARINI ERİTECEK BİR DOSTLUK

Çocuğun valizindeki kitabın adı “Can Dostum”. “Tıpkı bizim gibi,” diyor çocuk köpeğe. Onlar sevgiyle birbirlerine sokulmuşlarken, biz okurlar da bir çocukla köpeğin dostluğunun dünyanın tüm buzlarını eritebileceğini düşünüp ısınıyoruz.

Lapa lapa yağan karın altında kızakla tepeleri aşarak yolculuk yapmak, belki küçük bir çocuk ve sevimli köpeği için “ideal bir macera” olmayabilir. Oysa doğanın bembeyaz karlar altındaki görünümünü, karların üzerinde cetvelle çizilmiş gibi mükemmel çizgiler bırakan kızağı, doğadaki diğer canlıları, sonra kuyruğunu kovalayan köpeğin neşesini ve doğanın kendiliğinden sunduğu diğer güzellikleri düşününce ortaya nasıl da iç ısıtan bir masal atmosferi çıkıyor.

KAR KADAR SESSİZ VE GÜZEL

Amy Hest, çok az sözcükle dünyanın -yolculuk zor olsa dahi- güzel bir yer olduğunu aktarabilmiş, çizer Lauren Castillo ise bu güzel manzarayı kusursuz resmetmiş. Ortaya da özellikle okul çağı öncesi çocukların beğenisini kazanacak renkli ve çok canlı bir modern masal çıkmış. Öyle ki karlar altındaki bu dünyada sözlere çok da gerek yok, kar kadar sessiz, kar kadar güzel...

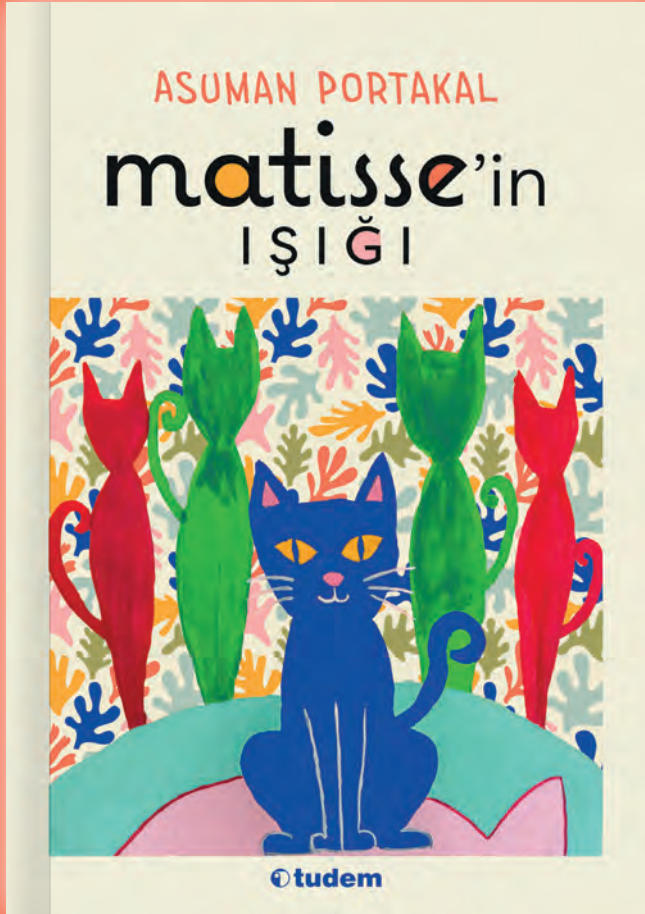
Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★★★★★

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★★★★★☆

Grafik tasarım ★★★★★★★★★★☆

Kağıt ve baskı kalitesi ★★★★★★★★★★

Renklerin sözcüklerde ıııdığı bir şölen!

Asuman Portakal, rengi “yeniden” icat eden Henri Matisse’in sanat evrenine çok daha yakından bakmamızı sağladığı **Matisse’in Işığı** adlı kitabında, büyük ustanın yaşamından ve yapıtlarından derin izler taşıyan “sanatsal öyküler”e imza atıyor.

Matisse’in yaydığı ışık sayesinde renklerin bu kadar konuşkan olduğuna inanamayacaksınız!

Yo-Yo'nun adı gibi -yine de beklenmedik- geri dönüşü!

Yazan: Mehmet Erkurt

Kurgusu sağlamca örülmüş roman, mantıkta boşluğa düşmüyor. Yaşanan hemen hemen her fantastik olay ve durumun öykü içinde bir karşılığı, temeli var. Önemli, çünkü fantastik kurgularda inandırıcılık daha ciddi bir sorumluluk olarak biner üstümüze.

Yo Yo 2 – Hebele Hübele Mühendisi

Hanzade Servi
Resimleyen: Berk Öztürk
Editör: Burhan Düzçay
Tudem Yayınları, 264 sayfa

Yo-Yo'yu elime aldığımda, kendimi Hanzade Servi üslubuna, akıl yürütmelere, kıvrak cevaplara, zengin referanslara hazırladım ve... aradığımı buldum! Bir devam kitabı olan *Yo-Yo 2 Hebele Hübele Mühendisi*, önce adı, sonra da arka kapak yazısıyla bana gereken işareti vermişti. İki macerayı da tıpkı *Uçan Hipopotamı Düşünme* gibi merakla, kahkahalarla, sohbet eder gibi okudum.

Bu roman üzerine yazmaktaki en büyük zorluğum, en ufak sürprizi bile ele vermeme isteğim. Kimi okur için önemli değildir bu. Hikâyenin sonunu bilmek, onlar için sürecin keyfini azaltmaz. Benim içinse durum bunun tam tersi. Sürprizleri aşama aşama; öyküye yedirildiği hâliyle görüp, bu aşamalı çabaya hayran kalabilmeyi çok severim. "Yo-Yo" kitaplarının olay örgüsündeki başarısını bu yazıda somut olaylarla örneklendiremeyecek olmamın nedeni bu.

Yine de diziye adını veren kahramanımız Yo-Yo'yu yaşatlarından farklı yetişkince giysiler giyen, kaynağı meçhul bir bilgelikle konuşan bir çocuk olarak hayal edebiliriz. Birinci kitap özellikle Yo-Yo'nun kim

olduğu, nereden geldiği, neyi amaçladığı gizemi üzeri-
ne kuruluydu. Kimsenin görmediği ailesiyle yaşayan,
hayatı hakkında bilgi vermekten kaçınan biri. Onunla
tanışma şerefine erişen de başkahramanımız Tuman
Zambak. Evet diğer başkahramanımız ve anlatıcımızın
adı bu... Zaten adlar konusunda kendinizi sağlam bir
oyunbazlığa hazırlayın. Zira hiçbir isim hakkını verme-
den geçilmiyor! İkinci kitapta, Yo-Yo'ya dair çözdüğümü-
z gizeme, Yo-Yo'nun kasabada yarattığı değişimlere
ve bizi en son bıraktığı noktaya yeni bir olay örgüsü
ekleniyor. Yine Palamutluk kasabasındayız. İlk kitapta
tanıştığımız bütün karakterler, Melis, Yarkın, İlgi, Kadir
Abi ve onları çevreleyen aileler, dostlar, komşular yine
tüm inandırıcılıkları ve eksantriklikleriyle, ilk kitapta
yaşadıkları değişime tutarlı bir şekilde karşımızdalar.
Bu kez bazı yan karakterleri ön planda görüyoruz.

Kurgusu sağlamca örülmüş roman, mantıkta boşlu-
ğa düşmüyor. Yaşanan hemen hemen her fantastik
olay ve durumun öykü içinde bir karşılığı, temeli var.
Önemli, çünkü fantastik kurgularda inandırıcılık daha
ciddi bir sorumluluk olarak biner üstümüze. Uçma
özgürlüğü çok güzeldir, okur da yazarla birlikte kanat-
lanır; ancak nihai ve kalıcı etkiyi bıraktığımız anlar,
yere konduğumuz anlardır. Tasarladığımız fantastik
güçleri, yetileri ya da durumları "yeni" bir mantıklı
düzene oturtarak ikna ederiz okuru. Hayalin zekâyla ve

çabıyla buluştuğu nokta orasıdır. "Yo-Yo" kitap-
larında bunun için samimi çaba gösterildiğine,
inceliyle çalışıldığına her satırda ikna oldum.

Görece iknaya ihtiyaç duyduğum tek konu, her
şeyiyle ciddi bir gizem unsuruna dönüşen Yo-Yo
karakterinin, hem Tuman hem de diğer çocuk-
larda bıraktığı derin izler ve uyandırdığı yoğun
özlem oldu. Yo-Yo'nun kim olduğu ve varlığı da
aslında bir o kadar derin ve insani bir mese-
leye uzanıyor. Yaşadığı deneyimin anlamını,
biraz daha sahneler ve durumlar aracılığıyla
duyumsayabileceğimizi hayal ettim. Herkesi
dönüştüren anlarda belki biraz çeşitlenme,
biraz es, yavaş bir tempo, âna ve ifadelere
ayrılacak durgunluklar ve derinliği artı-
racak suskunluklar yararlı olur muydu

diye düşündüm. Yo-Yo'nun diğer karakterler kadar
zekice kurduğu cümleler biraz hızlı mı fark yarattı
diye sorguladım. Özellikle ikinci macerada, Pe-Ya'ya
yardım ediş şeklinde... Anlatımdaki yaratıcılığın, zeki
cümlelerin, hızlı kavrayışların, dağıtma ve saçmalama
özgürlüğüne -iyi ki- yapılan vurgunun içinde, hissel
dönüşümleri yakalama ihtiyacını özellikle duydum.
Son sayfalarda artan bilgelik dozu, Yo-Yo'nun dışındaki
çocuk kahramanların dilinde yetişkince tınılıyordu.
Karakterlerin bazı noktalarda, özellikle bu açıdan tek
sesliliğe düştüğünü hissettim. Bununla birlikte, ikinci
kitaba başladığımda olayların yine aynı kesintisizlik ve
aksamalık içinde aktığını görüp, hiçbir duraklama ya
da yabancılaşma yaşamadım. Birinci ve ikinci kitap-
ların yayımlanışları arasındaki sekiz yıl, kurguda hiç
yaşanmamış gibiydi.

Beni kitaba en çok bağlayan unsur, başkarakterimiz
Tuman'ın anlatıcı sesiydi. Ânu yakalayan esprileri,
kendiyile dalga geçişi, bir durumdan ya da sahneden
hemen hayatına, kitaplara ya da müziklere gönderme
yapabilmesi sayesinde satırlar, sayfalar su gibi aktı.
Çocukken onunla tanışsam çok eğlenirdim. Ama
düşünme şekliyle, olaylara hiç beklenmedik katılımla-
rıyla, dalgacı sesi ve üslubuyla, bir bütün olarak aklıyla
en çok da Tuman'ın abisi Tufan'ın sahne alacağı anları
sabırsızlıkla bekledim. İstediginde gıcık olabilen bu
genç, keskin gözlemleri ve derin kavrayışıyla, gerçek
ve fantastik arasında kurduğu köprüyle, Tuman'ın
olduğu kadar okurun da içini rahatlatan bir role sahip.
Betül Dünder'in birinci kitap için kaleme aldığı
yazıdan¹ şu alıntı, kitabın bende dokunduğu noktayı
çok güzel ifade ediyor: "Çocuk olmakla yetişkin olmak
arasındaki çizgiyi çizen tebeşiri bile sorgulamanızı
sağlayacak bir kitap." Çocukluğumuza sadece bellekle
değil, duygu köprüleriyle de bağlıyız. Belki de sadece
farklı nesilleri değil, akranları bile buluşturacak en
ortak deneyim budur.

¹ İyi Kitap Sayı 62, s. 21

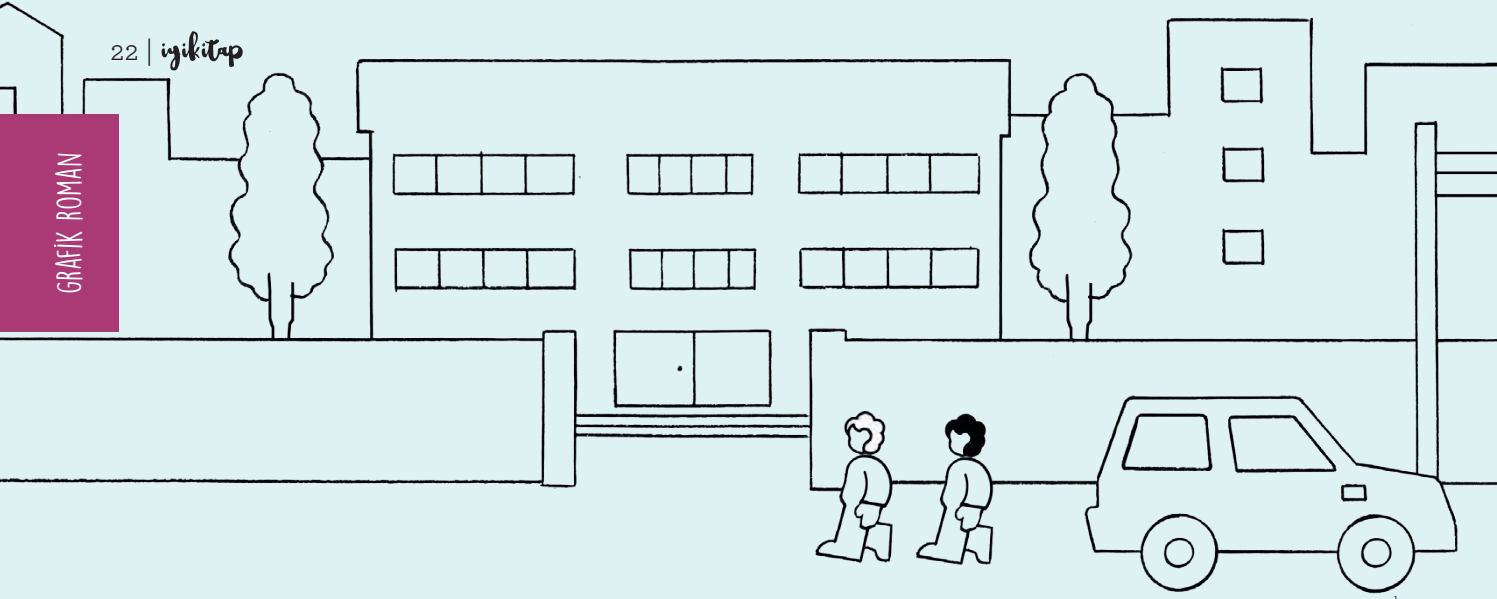
Kurgunun özgünlüğü ve inandırıcılığı ★★★★★☆☆☆☆

Kahramanların işlenişi ★★★★★☆☆☆☆

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★☆☆☆☆

Redaksiyonun titizliği ★★★★★☆☆☆☆

Kapak tasarımı ve baskı kalitesi ★★★★★☆☆☆☆

“Babam bir kere öldü kör oldum...”¹

Yazan: Gürer Mut

İspanyol illüstratör Nadia Hafid, ilk çalışması *İyi Baba*'da dingin ritimlerin içine hapsolarak, duygusal sorunlardan ve ruhsal arbedelerden uzak yüzeysel bir anlatıyla karşılıyor bizleri...

İyi Baba

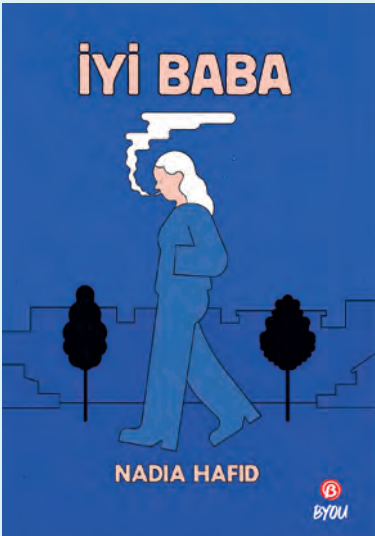
Nadia Hafid

Türkçeleştiren: Bade Baran

Editör: Toprak Dramalı

Beta Byou Yayınları, 144 sayfa

Grafik romanları neden severiz? Öyküde sınırsız yaratıcılık kadar, çizimdeki yeni tür ve tarzlar da bizi

büyülediği için olabilir. Grafik romandaki sözün gücü, kompozisyonun ve çizilerin yaratıcılığı içinde dolaşmak bir süre sonra kendisine bağımlı kılan etkenlerdendir.

Kitapçılarının raflarına bakınırken, karşımıza estetik yönü itibariyle iyi

çalışmaları bulup çıkartmayı isteriz. Hatta bunun için sadece yazarın üslubu ve çizerin tarzını değil, iki sanatçının uyumunu gözetiriz. Sıradan bir öyküye bile çok farklı pencereden bakılması, konunun çizgiyle buluşmasına hayran oluruz. Onun haricindeki bütün olaylar hâli hazırda edebiyat dünyasının güçlü anlatımlarında karşımıza çıkar zaten.

Aile, baba sorunsalı, kadının toplumsal konumu, özel alanın iç dinamikleri ve çocukluk dönemlerindeki içsel çelişkiler edebiyat dünyasında sık sık işlenen konular arasındadır. Bir grafik roman ise bunu güçlü duyguları estetik boyutta ele alarak başarır. Duygusal sarsıntılara ve insanın tüm durumlarına tanıklık ederiz.

TRAVMATİK DÜNYAYA DİNGİN BİR PENCERE!

El Pais, *New York Times*, *Economist*, *New Yorker* ve *Washington Post* gibi yayın organlarında çalışmalarıyla ön plana çıkan İspanyol illüstratör Nadia Hafid'in ilk kitabı olan *İyi Baba*, aile içi dinamiklerin küçük bir kızın ileri-ki yaşlarda hayatını nasıl altüst ettiğini konu alıyor.

¹ Cemal Süreya'ya atıfla...

İspanyol sanatçı hikâyenin merkezine ise babayla yapılan hesaplaşmayı oturtmuş. Fakat duyguların (nefret, öfke, hayal kırıklıkları ve umutsuzluk) ağırlıkla ele alınması gereken bir çalışmada, Hafid'in üslubu ve konuya ilişkin bütünlüklü bir perspektif çizememiş olması, yüzeysel bir kitabın ortaya çıkmasına neden olmuş.

İnsan psikolojisinde aile ve özel alan olgularında yaşanan kırılmaların etkilerini göz önünde bulundurduğumuzda, *İyi Baba* oldukça dingin ritimlere sahip. Bir çocuğun veya yetişkinin dünyasından baktığınız zaman, böylesi bir travmanın "sakin" ilerlemeyeceğini bilirsiniz.

TEKDÜZE, KOLAYCI, RUHSUZ VE İFADESİZ!..

Zorluklarla ve büyük hayal kırıklıklarıyla çevrelenen bir dünyanın sarsıcı bir üslupla yansıtılmasını beklerdim. Bunun yerine rutin bir dünyanın içinde yüzeysel bir sorgulamayla karşı karşıya kalıyoruz.

Nadia Hafid, illüstrasyonlarıyla ön plana çıkan bir isim. O, bir anlamda dijital çağın anlatıcısı. Onun çizgilerindeki "duygusuz sadelik" bir bakıma bugünün yansıması. Tekdüze, kolaycı, ruhsuz ve ifadesiz!..

Evet, *İyi Baba* ebeveynleriyle kavgalı bir kızın öyküsü. Bir anlamda hesaplaşma girişimi. Dönemsel bir okumayla inceleyecek olursak, duygusal bir yorgunluğun ürünü. Tekelci ve rekabetçi dünyanın içine sıkışan "yılgın" ve "bıkkın" bir baba; sorumluluklarla tek başına mücadele eden "yalnız" bir anne... Ve bu büyük tükenmişliğin içinde sürdürülen hayat mücadelesi.

Tükenmişlik dediğimiz durum öyle bir boyuta ulaşmış durumda ki, çocuklar bu durumdan nasibini fazlasıyla alıyor. Doğal olarak, dağılan bir aile tablosu karşımızda beliriyor. İşte tam bu noktada okuyucunun beklentisi, çocuğun duygularını, annenin tekil mücadelesi içinde yaşadığı ikilemleri, terk edilmişliği ve duygusal kırılmaları tartışmak, hissetmek oluyor. Fakat ne yazık ki Hafid'in dünyasındaki çizgiler sessiz bir tekdüzelik içinde!

"KITSCH" İNSANIN GÖZLERİNİ BOYAR

Bu noktadan sonra şunu sormak gerekiyor; grafik roman bir sanat mı yoksa basit çizgilerin ve yüzeysel anlatıların düşük ölçekli yansıması mı? Dilerseniz

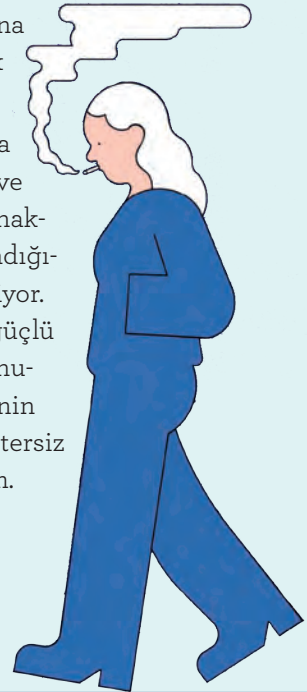
Amerikalı sanat eleştirmeni Clement Greenberg'ün "Avangard ve Kitsch" makalesine göz atalım. Tüketicilerinde estetik etki yaratan ama herhangi bir sanat akımı kapsamında değerlendirilmeyen "Kitsch" için Greenberg şu ifadelerle yer veriyor:

"Kitsch oldukça fazla avangard malzemeyi kendi kullanımı için değiştirir ve hafifletir. Her kitsch ürün tamamen değersiz değildir. Ara sıra değerli, halka dair özgün bir soluk içeren bir şey üretir ve bu tesadüfi, parmakla gösterilebilecek kadar az örnek, bu kadar çabuk kanmaması gereken insanların gözlerini boyar."

Farklı disiplinlerin bir arada kullanıldığı melez bir yapı olan grafik roman, yüksek ve alçak sanat arasındaki açı üzerinden sıklıkla tartışmalara konu oluyor. Günümüzde bu tarzda üretilen sanatsal özgünlüğü ağır basan örneklerin sayısı giderek çoğalsa da grafik romanın günlük tüketim nesnesi mi yoksa başlı başına bir sanatsal ürün mü olduğu sorgulaması henüz bitmiş değil.

Üslubu ve konuyu işleme açısından Nadia Hafid'in çalışması günlük tüketim nesnesi mi yoksa ağırlıklı bir sanatsal ürün mü? Tutucu görünmek pahasına eksenini buradan çizmek taraftarıyım.

Kitabı edindikten sonra çalışmanın aile hayatı ve duygusal yoğunluğun hakkıyla yansıtıp yansıtmadığını sorgulamanız gerekiyor. Şahsen ben, bu kadar güçlü duyguları yansıtmada konusunda, Hafid'in kaleminin ve anlatım gücünün yetersiz kaldığını düşünüyorum.

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★☆☆☆☆☆

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★☆☆☆☆☆

Kurgunun özgünlüğü ve tutarlılığı ★★★★★☆☆☆☆☆

Bize yardım eder misiniz?

Yazan: Fethi Yılmaz

Kitap, bir yüzünde Bertil ile Brindil'i, diğer yüzünde ise Brindil ile Bertil'i birlikte aradığınız görsel bir bulmaca âdeta.

Bertil ve Brindil

Adèle Tariel

Resimleyen: Jérôme Peyrat

Türkçeleştiren: Aslı Genç

Editör: Ebru Koç Bal

İthaki Çocuk Yayınları, 28 sayfa

Elinize aldığınızda hangisi ön yüzü hangisi arka yüzü ayırt edemeyip “Aaaa... Yanlış basılmış,” dediğiniz ama aslında tam da istenilen şeyin bu olduğu bir kitaba rast geldiniz mi hiç? Cevabınız hayır ise Adèle Tariel’in yazıp Jérôme Peyrat’ın resimlediği ve Aslı Genç’in Türkçeleştirdiği *Bertil ve Brindil* isimli kitaba bir göz atmanızı tavsiye ederim.

Bertil ve Brindil, içeriği hakkında bilgisi olmayan ve kitabı ilk defa eline alacak olan okurlarını şaşırtma konusunda oldukça iddialı. Çünkü bu kitap bir “çift

tarafı” eser. Kitaba adını veren ve aynı zamanda ana karakterler olan Bertil küçük bir kızın, Brindil ise onun küçük kedisinin ismidir. Hikâye bu iki karakterin birbirilerini kaybetmesi ile başlıyor. Kitabın bir tarafı Bertil’in Brindil’i aradığı, diğer tarafı ise Brindil’in Bertil’i aradığı iki farklı kurgudan oluşuyor. Kitabın tam ortasına ulaştığınızda da her ikisinin birbirini bulduğuna şahit ediyor sizi. Caddeler, park, pazar ve tramvay gibi şehirde birbirinden farklı birçok mekânda geçen bu arama serüveni, neredeyse hiç boşluk kalmayacak şekilde resimlenmiş illüstrasyonları ile her sayfada çokça zaman geçirmenize neden oluyor. Bu kompozisyon anlayışı, kitabın her iki yüzünde de giriş olarak verilen yönlendirici metin ile işlevsellik kazanıyor. Bu metin, karakterlerin birbirini ararken okurun da onlara yardım etmesini istiyor. Böylece bir yüzünde Bertil ile Brindil’i, diğer yüzünde de Brindil ile Bertil’i birlikte aradığınız görsel bir bulmacaya davet edilmiş oluyorsunuz. Bir inşaatın vincinde sallanan Tarzan, kanalizasyonda yüzen denizaltı, çatıda sosis kızartan işçiler ve uçurtma uçuran güneş gözlüklü fare gibi birçok garip esstantaneyi de görmeniz mümkün oluyor. Kitap metin içeriği olarak, durum ya da olaylardan ders çıkarmanın ötesinde eğlenceli vakit geçirmek adına etkinliğe dönüştürebileceğiniz bir alternatif olarak kütüphanenizde bulunabilir. Canlı renkleri ve mizahi illüstrasyonları ile çocukların oldukça dikkatini çekecek olan *Bertil ve Brindil*, kahramanlarına yardım etmeniz için sizi bekliyor.

Çizimlerin ifade gücü ★★★★★★☆☆

Dilin açıklığı ve akıcılığı ★★★★★★☆☆

Grafik tasarım ★★★★★★☆☆

Kâğıt ve baskı kalitesi ★★★★★☆☆☆

Çizgi Roman Sanatı Etrafında Dönen Derin Tartışmalar – 8

Kaldığımız yerden devam ediyoruz

“Grafik roman çizgi roman değildir” savını oluşturan iddialara yanıt yazmaya, açıklama getirmeye devam ediyoruz bu sayıda. Bir önceki sayıda dizi çizgi romanların tümünün “çocuk işi” olmadığını görmüştük. Şimdi sırada şu “Çizgi roman edebiyattan çok şey aldı,” iddiası var.

Yazan: Ümit Kireççi

“ÇİZGİ ROMAN EDEBİYATTAN ÇOK ŞEY ALDI” MI?

Evet, grafik roman türünün isminde “roman” terimi geçiyor ama takdir edersiniz ki bu onu edebiyatın bir parçası yapmaz. Grafik roman, çizgi roman ana başlığı altında yer alan bir türün adıdır ve üretim şekli klasik çizgi roman şablonudur. Yani bir yazar senaryo kaleme alır ve bir çizer o senaryoyu çizgilere aktarır. Veya senaryo da çizgi de tek becerikli sanatçının elinden çıkar.

Ortada edebiyata yakın tek şey vardır o da yazılı senaryo kısmıdır. Edebî bir metin olarak yaklaşırsak çizgi roman senaryosuna bir alt tür olarak bakabiliriz. Ortaya çıkan çizgi roman ise ortak iki farklı disiplinden izler taşıdığından ancak bir sinema filmi veya sahnede sergilenen bir tiyatro oyunu kadar edebiyattır. Çizgi romanı edebiyata yaklaştırmaya çalışmak bu bağlamda son derece zorlamadır.

Kaldı ki çizgi roman üretimi senaryo üzerinden gerçekleştiğinden özünde daha çok dramatik bir metin olma özelliği taşır. Yani çizgi roman senaryosu bir tür yönlendirici metindir ve bir uygulayıcıya (yönetmen, çizer, oyuncu...) yol göstermek ve başka bir alanda canlandırılmak üzere kaleme alınır. Bu bakımdan da düz edebiyattan çok tiyatroyla sinemaya yakındır.

Sinemayla bir başka yaklaşma da bağımsız sinemacıların yaşadığı sıkıntıdır. Bildiğimiz üzere

büyük kitlelere kapılarını açan sinema salonları veya televizyon kanalları belirli kurallara uyan ve beklentilere yanıt veren işlere yer vermeyi seçerler. Özgün, farklı içerik ve teknikleri barındıran işler buralarda yer bulamaz. Bu nedenden ötürü “bağımsız sinema festivalleri” ve özel gösterim yapan butik sinema salonlarında ve TV platformlarında yer bulurlar ancak.

Grafik roman üreten sanatçıların izledikleri yol benzerdir. Ana akım içinde yer bulamadıklarından alternatif yayıncılarla çalışırlar. Ancak bu, ülkemiz için hepten geçerli bir kural değildir çünkü süper kahramanlı dizileri basan yayıncılarımız, onlarca grafik roman da basmıştır. Bu saate kadar kimsenin aklına grafik romanla çizgi romanı ayırmak gelmemiştir.

Birçok ABD’li kaynakta da dile getirilen diğer bir sorun, grafik romanın sayfa sayısıdır. ABD comics ana akımı, çizgi romanı çoğunlukla fasikül şeklinde basmaktadır. Bu, comics ekolünün bir tür alametifarikasıdır. İtalyan çizgi romanı 96, Fransız çizgi romanı 48, Japon çizgi romanı ortalama 200, ABD çizgi romanı fasikülü ise reklamlarla 32 sayfadır. Görüldüğü gibi ABD dışındaki ülkelerde sayfa sorunu yoktur. Sanatçılar tıpkı bağımsız sinemada olduğu gibi uzun sekanslar, sözsüz sahneler, durağan görüntüler çizebilmektedirler. Buna karşın ABD’de ana akımın klasik fasikül formatı dışına çıkmada sorun yaşanmış gibidir. Ancak bağımsız sanatçıların mücadeleleriyle Marvel Comics’in girişimleri sonucu grafik roman türü kabul gördükten sonra ana akım yayıncıları bu formatı daha sık kullanır olmuşlar. Ama tekrar ediyorum, bu asla bizim sorunumuz olmadı.

Çünkü ülkemizde ana akım çizgi roman türü, mizah çizgi romanıdır. Biz, yerel sanatçıların ürettiği “alternatif comics” alt yapıya eserlerine aşına ve alışığız. Üstelik başı sonu bir arada olan Fransız albümlerinden de bu okuma biçimini tanıyoruz.

İçerik olarak da biyografik, fantastik, gerçekçi, dışavurumcu, siyasi, bilimkurgu, mizahi, erotik, pornografik, bilgilendirici her içeriğe tanık olduk. Bugün, çizgi romandan suni bir kampanyayla ayrı tutulmak istenen grafik roman, zaten ülkemiz çizgi roman okurlarının bir parçasıdır.

GRAFİK ROMANA EDEBİYAT ÖDÜLÜ

Bu gerçeklerden uzak bir bakış açısıyla Levent Cantek ısrarla yurt dışındaki bazı ödülleri gündeme taşıyarak, ülkemizde de grafik roman yazarlarına edebiyat ödülü verilmesi gerektiğini dile getirmektedir. Bu noktada aklıma takılan soru, herhangi bir seçici kurulun neye oy vermesini beklediğidir.

Grafik romanın üretim modeli yukarıda (ve dünyadaki hemen hemen her tür çizgi roman senaryo tekniğine yer vererek kaleme aldığım *Önce Yazı*

Sonra Çizgi: Çizgi Roman Senaryosu kitabımda) dile getirdiğim gibidir. Çizgi roman yazarı bir senaryo yazar ve bir çizer bunu çizgiye uyarlar. Bu durumda edebiyat ödülü seçici kurulu neye ödül verecek? Yazılı senaryo metnine mi, uygulamalı çizgi romana mı? Yazılı senaryoya ise sorun yok. Edebî bir metin değerlendirilmiş olur. Ancak çizgiye uyarlanmış hâlini değerlendireceklerse o zaman vizyona giren sinema filmine, ekrandaki diziyeye, sahnedeki oyuna da ödül verebilirler pekâlâ. Demem o ki çizgi romanın hiçbir türünün, başka bir sanatın şemsiyesi altında değerlendirilmesini doğru görmüyorum. İlla bir ödül olacaksa bu kaliteli ve özel bir çizgi roman ödülü olmalıdır.

EDEBİYAT DÜNYASININ ÇİZGİ ROMANA BAKIŞI

Grafik romanı edebiyata yakınlaştırmak isteyenlere inat, edebiyat dünyası bu ayrımı çok uzun zamandır yapmış görünüyor. Kitap tanıtım eklerinde ve edebiyat dergilerinde uzun zamandır tüm çizgi roman okurları için “izleyici” ibaresi kullanılıyor. Ardışık bir şekilde akan karelerden oluşan resimli hikâyenin alımlayıcılarını tıpkı sinema veya tiyatrodaki gibi izleyici olarak yorumluyor edebiyatçılar. Edebiyat dünyası, çizgi romanın alt türü grafik romanı kendi parçası olarak görmezken bu konuda ısrarcı olmak ne derece anlamlı olur bilemiyorum. Bence çizgi romanın ölçütlerini tartışıp başka sanat dallarına yakınlaşmamak en doğru hareket olacaktır.

GRAFİK ROMAN PEK BİR “AYRIKSI”

Grafik romanı “ayrık” içeriğe sahip olarak tanımlayan Levent Cantek, onu bu sebeple çizgi romandan ayrı tutmaktadır. Oysa ayrık dediği şey ana akıma karşı durmak ve kendine (alışılmış kalıplara uymamakla birlikte) pazar aramaktır o kadar. Son iki yazımda da belirttiğim gibi çizgi roman üst başlığı altında yer alan türler vardır, grafik roman onlardan biridir ve her tür içinde

her konu her yaş grubuna hitap edecek şekilde ele alınabilmektedir.

Grafik romanı çizgi romandan ayırmak, bu bağlamda popüler sinemadan ayrı duran filmleri sinema dışında, avangart tiyatro oyunlarını klasik tiyatroya uymadığından tiyatro dışında, kurgusuz romanları da edebiyat dışında göstermeye çalışmak gibidir.

“RAY BRADBURY İKİLEMİ”

Çok havalı duran bu kavramın mucidi benim. Levent Cantek gibi bazı çizgi roman araştırmacılarının içine düştükleri yanılığın tanımlamak için kullanıyorum. Nedir “Ray Bradbury İkilemi”?

“Ray Bradbury İkilemi” bilimkurgunun en usta kalemlerinden Ray Bradbury’nin çizgi roman karşısında yaşadığı duruşa göndermedir. Şöyle ki, 1950’li yıllarda usta yazarın 30 kadar öyküsü EC Comics tarafından çizgi romana uyarlanmıştı. Yazarın buna karşı çıkmadığı biliniyor. Ancak yazarın ikilemi, 1953 yılında kaleme aldığı *Fahrenheit 451* romanında ortaya çıkıyor. Bradbury, bu eserde sanat eserlerinin imha edilmesini ele almaktadır. Romana göre bunun başlangıcı edebiyat klasiklerinin çizgi romana dönüştürülerek değer kaybettirilmesidir. Oysa çizgi roman edebî eserlere değer kaybettirmez. Zaten yazar aslında çizgi romana da karşı değildir.

Bunu da 2009 yılında, *Fahrenheit 451* romanı Tim Hamilton tarafından grafik romana uyarlandığında,

Ray Bradbury'nin gösterişli bir önsöz yazdığına şahit olduğumuzdan biliyoruz. Bu “ne serden geçirim ne yardan” tarzı, çizgi romanla iç içe olmak ama edebiyatla anılmaya çabalama gayretini, o yüzden “Ray Bradbury İkilemi” olarak adlandırmayı uygun buluyorum.

Levent Cantek'in çizgi romanla ilgili tartışılmayan onlarca belirsiz konu karşısında takındığı tavrın, bir bakıma bu ikileme açıklanabileceğine inanıyorum. Sonuç olarak Levent Cantek daha çok kendi belirlediği normlardaki bir grafik roman anlayışıyla anılmak istese de hor gördüğü ve önemsiz bulduğu çizgi romandan uzak kalmadığı bilinen, üretken bir yazardır. Öte yandan, söz gelimi onlarla anılmak istemediği için, çizgi romanlar ve grafik romanlar kaleme alıp mahlas kullanan bir edebiyatçı yazarımız bile var ki “Ray Bradbury İkilemi” bu nedenle yaşananları oldukça net açıklamaktadır.

DÜNYA GENELİNDE... YOK, ABD GENELİNDE Kafa Karışıklığı

Grafik romanın tanımı, biçimi, dizi ve tek sayılık (one shot) çizgi romanlarla farkları, içerikleri konusunda ayrıntılı ve kesinleşmiş bilgilere ulaşamıyoruz. Hâlen her kafadan bir ses çıkması aşamasındayız.

Özellikle grafik romanı içeriklerine göre sınıflandırmada ortalığın toz duman olduğunu görüyoruz. Yetişkine hitap eden her konuyu sınıflayan

da var, çocuk için üretilenleri kapsam dışında bırakan ya da bırakmayan da var. 75 fasiküllük “Sandman”i kapkalin bir grafik roman olarak gören de var, mangayı sayfa sayısından dolayı grafik roman sayan da... Kafalar karışık özetle.

SONUÇ

Son kez yinelemek istiyorum görüşümü: Grafik roman, çizgi roman üst başlığının altında yer alan bir türdür. Başı sonu tek bir ciltte yer alan bütünlüklü bir çizgi romandır. Edebiyatla veya çok önceleri iddia edildiği gibi storyboard benzerliğinden dolayı sinemayla ilişkisi bulunmamaktadır. Kendi başına bir sanat dalıdır ve kendi ölçütlerine göre değerlendirilmelidir.

Bunun dışında... Efendim, olayın esası hangi türü olursa olsun çizgi romanı okumak, bir sanat formundan keyif almak ve bundan mahrum kalmamaktır.

İçinizdeki gizli dedektifi uyandırma vakti!

Kayıp şeylerin izinde yeraltına girmeye, okyanusta yüzmeye, dağlara tırmanmaya, ormanlarda koşuşturmaya hazırsanız; Dedektif Samson'un aradığı yardımcı **SİZ** olabilirsiniz!

Evcil hayvanım kaçtı!

Değerli iskeletim çalınmış!

Oyunbaz bir metin, gizem dolu bulmacalar, rengârenk resimler, etkileşimli bir okuma, doyusya eğlence!

Lütfen bavulumu bul Bay Samson!

Özgün illüstrasyonlarıyla sevilen sanatçı Merve Atılgan, ilk kez yazıp resimlediği kitabıyla Can Çocuk okurlarıyla buluşuyor. Okurlarını hayal gücünün renkli koridorlarında, Derin Orman'da keşiflerle dolu bir yolculuğa çıkarıyor.

"Meğer karanlık, aydınlığın var olmasını sağlayan, kocaman, güzel bir renkmiş."

Hiçbir şey yapmadığımız anlar, aslında sanıldığı kadar 'boş' anlar değil. Belki de en dolu, en keyifli anlar onlar. Çünkü hayal gücünün çıkabileceği sonsuz sayıda yolculuk var. En derin ormanın en keşfedilmemiş köşesine gitmek, kimsenin bilmediği gölün kıyısında soluklanmak, ormanın hiç tanışılmamış sakinlerine konuk olup onlarla rengârenk zamanlar geçirmek için biraz özgürlük, biraz istek yeter.

cancocuk.com [cancocuk@cancocuk.com](https://www.instagram.com/cancocuk) [facebook.com/cancocukyayinlari](https://www.facebook.com/cancocukyayinlari)
 twitter.com/Can_Cocuk [instagram.com/cancocuk](https://www.instagram.com/cancocuk)

